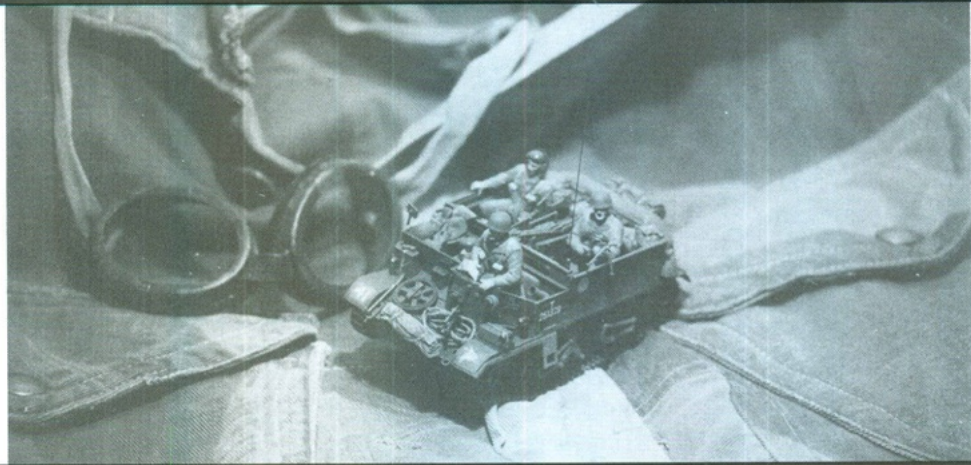

TWENOT

**TWEEDE
NEDERLANDSE
ORGANISATIE VAN
TANKHOBBYISTEN**

DE T'ANK

145

**AUGUSTUS
2000**

In dit nummer:

**Marmon Herring-
ton tanks (3)
Bailey Brug
Airborne Scout
Carrier
M114 & M198
houwitsers**

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van TWENOT, de "Tweede Nederlandse Organisatie van Tankhobbyisten".

Internet : <http://members.xoom.com/TWENOT/>
e-mail :

ISSN: 1382-8991

BESTUUR:

Voorzitter : **Johan Groen**
Vice-voorzitter : **Joop v.d. Weerden**
Secretaris +
Speciale activiteiten : **Marc Tempels**
Penningmeester : **Kees Blijleven**
Externe contacten : **Jan Frankema**

REGIOCOÖRDINATOREN

Noordwest Nederland:
Jan van Veen, Haarlem,
Noordoost Nederland:
Bas Karman, Meppen,
Midden Nederland:
Marcel von Hobe, Deventer,
Zuidwest Nederland:
Rob Plas, Halsteren,
Zuidoost Nederland:
Marc van Etten, Loon op Zand,

REDACTIE

Jan van Veen

SECRETARIAAT:

of
Postbus 357
8000 AJ ZWOLLE

LIDMAATSCHAP:

t/m 18 jr f. 25,-
> 18 jr f. 30,-
buitenland f. 45,-
of EURO 20,50
per kalenderjaar
Postbank 3026112
tnv. TWENOT, Heiloo

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van de vereniging TWENOT. Zij wordt aan alle leden gratis toegezonden. In de rubriek VRAAG & AANBOD kunnen leden niet-commerciële advertenties plaatsen.

Copy voor DE TANK moet uiterlijk de vijftiende van iedere oneven maand bij de redactie zijn. Bij aanlevering van copy op discette: Word 6.0

HET GEHEEL OF GEDEELTELJK OVERNEMEN VAN ARTIKELEN EN/OF AFBEELDINGEN IS TOEGESTAAN NA (SCHRIFTELIJKE) TOESTEMMING VAN DE REDACTIE.

VERENIGINGSNIEUWS

2^e TWENOT bijeenkomst te Overloon, 17 juni 2000

Het was prima weertje op zaterdag 17 juni, in Overloon en in de rest van Nederland. Dit mooie weer, plus het begin van de zomervakantieperiode, was mogelijk de oorzaak van het feit dat er o.i. wat minder leden naar Overloon waren gekomen dan tijdens de bijeenkomst aldaar in 1999. Gedurende de gehele dag zijn er ongeveer 125 leden aanwezig geweest, plus een sterke Duitse afvaardiging van de I.M.M. (12 personen).

Voor de wedstrijd waren 32 kwalitatief hoogwaardige modellen ingeschreven. Na de gebruikelijke uitdeling van jureringsformulieren en oproepen om te jureren, kwam **Luc Klinkers** als winnaar uit de bus met zijn voortreffelijke **Tiger II, Ausf. B** Hij mocht uit handen van de voorzitter de "Best of Show" beker in ontvangst nemen.

I.M.M., 20 jaar en hoe nu verder?

Op zaterdag 27 mei j.l. had onze Duitse zustervereniging, de **I.M.M.** (Interssengemeinschaft Militärfahrzeug Modellbau) hun 20 jarig jubileum. Dit 20 jarig bestaan werd gevierd c.q. herdacht tijdens een bijeenkomst in Hürtgenwald-Vossenack. Tijdens deze bijeenkomst hebben Johan Groen en enkele andere TWENOT bestuursleden de I.M.M. namens de TWENOT en haar leden gefeliciteerd en enkele passende cadeaus overhandigd.

Begin dit jaar is tijdens een bestuursvergadering de samenwerking met de I.M.M. een agendapunt geweest. Geconstateerd werd dat het 'Vriendschapstreffen' zoals dit tot 1997 gehouden werd, door de afnemende belangstelling van de leden van beide verenigingen niet meer levensvatbaar is. De extra inzet en de kosten die er aan verbonden zijn, zijn zowel voor de I.M.M. als voor de TWENOT niet meer lonend.

Om te voorkomen dat de samenwerking en de onderlinge contacten een zachte en oneervolle dood zouden sterven (uit het oog, uit het hart!), heeft het TWENOT bestuur in haar onmetelijke wijsheid besloten de I.M.M. leden standaard voor iedere TWENOT bijeenkomst uit te nodigen, inclusief deelname aan de modelbouwwedstrijd. Als enige uitzondering (verschil moet er zijn) is bepaald dat tijdens de grote Clubwedstrijd I.M.M. deelnemers niet in aanmerking komen voor de prijs 'Best of Show'.

Vanuit I.M.M. zijde is hier positief op gereageerd en hun voorstel tot voorzetten van de samenwerking zal uit een soortgelijk aanbod bestaan. Op het moment dat dit door het bestuur van de I.M.M. officieel bevestigd wordt, zullen wij hiervan mededeling doen en zullen de data in onze agenda worden opgenomen.

Vooruit lopend op deze samenwerking hebben wij een voorstel gedaan tot het gezamenlijk inrichten van een stand tijdens de modelbouwbeurs 'Inter-Modellbau' in 2001. Zoals de meesten van jullie wel zullen weten is Inter-Modellbau de grootste beurs in zijn soort in Europa en wordt jaarlijks gehouden in de beurshallen te Dortmund. De I.M.M. heeft hier altijd in een van de hallen een fraaie en goed verzorgde verenigingsstand.

Volgend jaar wordt Inter-Modellbau gehouden van 4 t/m 8 april en indien zich genoeg geïnteresseerde TWENOT leden aanmelden, zal er dus een gezamenlijke I.M.M./TWENOT stand zijn, waarbij de

organisatie in handen is van de I.M.M. Marc Tempels zal optreden als contactpersoon voor het Nederlandse detachement.

TWENOTers die bereid zijn een of meerdere dagen aanwezig te zijn of die modellen beschikbaar willen stellen, kunnen dan ook met Marc contact opnemen. Carpoolen en overnachting behoort eventueel tot de mogelijkheid.

Foto's voorpagina:

foto boven: de Airborne Carrier van Ton Burger in een passende omgeving

grote foto: een Marmon Herrington CTMS passeert het Gouvernementshuis, Paramaribo, 1951

AGENDA

- 9 september** : **Regiomiddag Noordoost, Ureterp**
23 + 24 september: **Euro Militaire, Folkestone (GB)**
16 september : **Regiomiddag Zuidoost, Erik Jacobs, Overloon**
14 oktober : **3e ledenbijeenkomst, Amersfoort**
14 + 15 oktober : **DUZI, Wesel (D)**
15 t/m 20 oktober : **Nationale Modelbouwmanifestatie, Soesterberg**
21 oktober : **Regiomiddag Noordoost, Ureterp**
21 + 22 oktober : **Modelbouwmanifestatie Hasselt 2000 (B)**
21 t/m 29 oktober : **Nationale Modelbouw Manifestatie, Luchtvaartmuseum, Soesterberg**
? november : **IPMS Nationals, Nieuwegein**
26 november : **Regiomiddag, Stichting Tilburg-Polen, Tilburg**
9 december : **Regiomiddag Noordoost, Ureterp**

3^e TWENOT bijeenkomst in 2000 op 14 oktober in Amersfoort

Het begint zo langzamerhand een traditie (hoewel een storende) te worden dat er met de data of lokaleiteit van een bijeenkomst iets aan de hand is. Dit geldt ook voor de derde bijeenkomst dit jaar.

We hadden hem al voor de zekerheid al dubbel gepland, in Zwijndrecht en in Amersfoort, aangezien we over de beschikbaarheid van het George C. Marshall Museum in Zwijndrecht onze twijfels hadden. Deze werden bewaarheid, want we kunnen daar definitief **NIET** terecht.

Bij het maken van de afspraak voor de alternatieve lokatie in het Cavalerie Museum in Amersfoort, heeft men destijds vergeten ons mee te delen dat de datum van 7 oktober niet mogelijk was, aangezien het museum dan zijn jaarlijkse Vriendendag organiseert voor vrienden, donateurs, e.d. Als alternatieve datum werd ons nu **14 oktober** aangeboden.

Hierbij dus de mededeling dat de derde en laatste TWENOT bijeenkomst van het jaar 2000 gehouden wordt op 14 oktober, vanaf 10.30 uur in de Bernhardkazerne te Amersfoort en NIET op 7 oktober in Zwijndrecht,

Modelbouw 2000

Op 21 en 22 oktober vindt de modelbouwbeurs 'Modelbouw 2000' in Hasselt (B) weer plaats. Van oudsher zijn wij hier met een TWENOT stand

aanwezig. Om deze stand wederom een professionele uitstraling te geven zoeken wij vrijwilligers die hem willen bemannen en met modellen willen vullen. Ook als je niet wilt bemannen, maar wel wilt vullen, word je hierbij van harte uitgenodigd even contact op te nemen met Marc Tempels (na 20.00 uur).

Nationale Modelbouw Manifestatie

Ook dit jaar wil de TWENOT weer present zijn op de **Nationale Modelbouw Manifestatie**, welke gehouden wordt in het **Militaire Luchtvaart Museum** in het Kamp van Zeist, van 21 t/m 29 oktober.

Na vorig jaar de publieksprijs gewonnen te hebben, willen wij dit jaar onze titel verdedigen door weer een kwalitatief goede verenigingsstand neerzetten en modelbouwdemonstraties te verzorgen. Deze door de IPMS georganiseerde manifestatie is altijd zeer gezellig en trekt grote aantallen bezoekers. Dit jaar wil men bovendien een recordpoging doen voor het Guinness Book of Records, met minimaal 2.000 plastic schaalmodellen op één locatie bijeen.

Omdat dit evenement samenvalt met Modelbouw 2000 in Hasselt zijn we speciaal op zoek naar leden die tijdens de opbouw, zaterdag 21 oktober, en op de eerste dag, zondag 22 oktober, aanwezig willen zijn.

Geïnteresseerden, ook voor de andere dagen, kunnen contact opnemen met Marc Tempels.

VRAAG & AANBOD

KEES van MEEL, [redacted] zoekt Twenotters die 1:76 oermodellen willen bouwen voor vermenigvuldiging 'alleen voor vrienden' in Nederland en Polen. Het gaat om gepantserde en ongepantserde exoten (prototypes), meest Canadees en Brits, WO2 en vijftiger jaren. Een internationaal groepje van 1:76 bouwers maakte de laatste 10 jaar al zo'n 60 modellen. Massa's ideeën en schaaltekeningen!

JOHAN van der VEEN, [redacted] (na 18.00 uur) heeft te koop:

- 3x video uit de serie 'Die Deutschen Panzer', deel 1: Tiger tank; deel 2: Panther tank; deel 3: Halftracks & Armoured Cars. f 35,- per stuk;
- Verlinden 'Modelling Magazine', deel 1 t/m 7.4. In een koop f 200,-
- The Verlinden Way, volume 1 t/m 6, in een koop f 100,-
- Verlinden Showcase nr. 1 t/m 5, per stuk f 15,- ook van Verlinden: The System, vol 1 Figure Painting f 15,-
- Bouwdozen:
 - Dragon: Red Devils (Arnhem 1944) f 7,50
 - Tamiya: Famous Generals f 7,50; M113 APC f 20,-; Sd.Kfz. 251/1 Ausf. D f 45,-; Light Tank M3 Stuart f 20,-
 - Italeri: Anti Tank Dodge f 15,-
- Geweren en karabijnen encyclopedie f 7,50

Het **LEGERMUSEUM** in **DELFT** beschikt over een grote collectie voertuigen. Van deze collectie wordt momenteel een catalogus samengesteld met historische en technische gegevens. Van een aantal voertuigen ontbreekt echter uitgebreide technische documentatie (TM's, handboeken, etc.).

Graag willen wij een beroep doen op leden van Twenot om ons aan de ontbrekende informatie te helpen. Het betreft de volgende voertuigen: M22 Locust tank; Bren carrier (Carrier Medium Machine Gun) MkII; Valentine Archer 17 pdr; Wasp MkII

vlammenwerper; Standard Beaverette; Chevrolet Staghound; Daimler Dingo; Daimler Ferret; GMC Otter; Dodge WC 54 ambulance; BSA M20 en BSA G14

Wie kan ons helpen?

Contactpersoon Legermuseum: Alfred Staarman, Korte Geer 1, 2611 CA DELFT, tel. 015 - 2150 532, email: fstaarman@yahoo.com

PETER VIERHOUT, [redacted] email: [redacted]

zoekt vier nummers van Military Modelling, te weten: Volume 28, nr. 12, 13, 14 en 15. Kosten worden vergoed!

SJAAK VAVIER, [redacted] zoekt informatie, foto's, kopieën, etc. over Matterhorn 17 cm K18, RRH Horchgerät, 21 cm Kanone 38 Dore en de K5. Eventuele kosten worden uiteraard vergoed!

FRITS WEISFELT, [redacted] zoekt opschriften, nummers, onderdeelstekens, etc. van de voertuigen van de Prinses Irene Brigade. Hij is speciaal geïnteresseerd in de *Guy Pantserwagen* en de *Daimler Scout Car*.

ROELOF LOUWES, [redacted] zoekt:

- van Italeri de M7 Priest en de M32 Recovery Vehicle.
- Als ruilobject heeft hij:
- Maquette: Pz.Kpfw.38t (Ausf.G);
 - ESCI: T55 (2x);
 - Dragon: Pz.Kpfw.III F1 (Flammpanzer), zonder het etssetje van de luchtinlaat;
 - Tamiya: Sd.Kfz.250/3 'Greif'

NIEUWE LEDEN

E. BAKKER, [redacted]; **S. FRUIJTIER,** [redacted];
[redacted]; **E.W.A. de GRAAF,** [redacted]; **A.M. KESIMAAT,** [redacted]; **A. KOOMEN,** [redacted];
[redacted]; **H. MEINES,** [redacted];
F.J.W.M. MENSINK, [redacted]; **W. PLOKKER,** [redacted];
[redacted]; **A. SCHREUDER,** [redacted];
[redacted]; **R. SIMONS,** [redacted]; **W.S. VOSKUIL,** [redacted];

Ook deze keer weer een lijst met gevarieerde en boeiende site's. Veel plezier ermee!

BOEKEN

<http://www.dropbears.com/b/broughsbooks/afvs.htm>

Brough's Books

HANDEL

<http://www.brookhursthobbies.com/GHQ%20products/Modern%20Micro%20Armor/FDMMa.htm>

Brookhurst Hobbies

<http://www.scalemodels.org/FSSICOFIL/FSII1000FILE/FSII234.HTML>

Commander Series Models

<http://www.jager.co.uk/>

Jager Miniatures

<http://www.euro-trains.com/index.htm>

Reynauld's Euro-Imports

<http://www.btinternet.com/~sometours/index.html>

Somme Battlefield Tours

LEGER

<http://www.geocities.com/Yosemite/Rapids/3493/army.html>

Armies of the World

<http://www.geocities.com/Pentagon/Quarters/9517/page2.html>

Mechanized Cavalry units of World War II

<http://armedforces.nic.in/army/welcome.html>

Official Home Page of Indian Army

<http://members.tripod.lycos.nl/UNIFIL/UNIFIL.html>

Unifil Pagina Theo Blinderman

<http://members.xoom.com/mildata/>

Unofficial Dutch Army Webside

http://www.islandnet.com/~edward/worldwide_links.html

World Wide Military Links

MODELBOUW

<http://ourworld.compuserve.com/homepages/HvOerle/index.htm>

1/76 AFV Workshop

<http://www.henkofholland.com/>

Henk of Holland

<http://www.kithobbyist.com/AMPSNewZealand/>

Kiwi Tracks

http://www.tfxmedia.com/tfxmedi/esp/p_links.htm

Links de Modelismo

<http://www.geocities.com/CapeCanaverall/Lab/7499/home.html>

Mini Marine Internationaal

MUSEUM

<http://www.homeusers.prestel.co.uk/simonides/henriks/usa/admnimitz.htm>

Admiral Nimitz Museum

<http://www.tankmuseum.com/>

East of England Tank Museum

http://home.wxs.nl/~sonne005/historical_collections.htm

Historical Collections and Museums of the

<http://www.hitler.org/>

Royal Netherlands Armed Forces

<http://www.panzermuseum.com/about.htm>

Hitler Historical Museum

http://www.nps.gov/amme/wwii_museum/battle_for_saipan/battle_for_saipan.html

Panzermuseum Munster

Virtual Museum The Battle For Saipan

ORLOG

<http://www.semo.net/suburb/dlswoff/index.html>

America at War

<http://dutita0.twi.tudelft.nl/users/bunnik/somme.html>

Battle of the Somme

<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/Britain.html>

British History 1700-1950

<http://www.netwizards.net/~cryan/war.html>

Gulf War

SCHEPEN

<http://www.geocities.com/Pentagon/Quarters/4273/bismarcki.html>

Battleship Bismarck

VOERTUIGEN

<http://www.geocities.com/Pentagon/Bunker/1211/>

3D Panzerwaffe

<http://www.737thtankbattalion.org/Tanks/index.htm>

737th Tank Battalion Tanks

<http://www.geocities.com/~tracysrocket/>

A4/V2 Resource Site

http://www.wforum.com/wil/2000_arjun.html

Arjun Mk. 2

<http://www.defencejournal.com/nov98/arjun.htm>

ARJUN MK.I – India's MBT-70

http://pcmodeler.com/arm_ref/arm_ref_2.htm

Armour Reference

http://www.pcmodeler.com/arm_ref/ref_44.htm

Dutch DAF 408 APC

<http://www.geocities.com/Pentagon/Quarters/4589/leopard2.htm>

Leopard 2

<http://www.geocities.com/Pentagon/Quarters/2116/lighttanks.htm>

Light Tanks & Assault guns at war

<http://www.ukdf.org.uk/fs30.htm>

MBT ownership world-wide

<http://user.tninet.se/~mek178i/Hemsid20.htm>

PANZER AND WAR

<http://members.tripod.com/~ViktoRus/index.html>

Russian Military Power of 30-40 th

<http://www.weapons-catalog.com/iold.asp>

Russian Weapons Catalog

<http://www.geocities.com/Pentagon/Base/2497/index.html>

Swedish Armor

<http://www.onwar.com/tanks/index.htm>

Tanks of World War II

<http://www.iol.net.au/~conway/ww1/tank.html>

Tanks of WW1

<http://gaf.zeelandnet.nl/yp408/>

YP408 Homepage

Voor de liefhebbers is er een complete lijst beschikbaar van deze en alle eerder genoemde sites. Stuur een mailtje naar: en je krijgt hem toegestuurd.

**Groeten,
Bert van der Velden**

M114 en M114/39

Aangespoord door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in Europa begint het Amerikaanse leger in 1940 aan een update van haar materieel. Een van de prioriteiten lag bij de artillerie. Het nieuwe model in de klasse 155 mm werd **M1** gedoopt en tot aan het einde van de oorlog worden er meer dan 6.000 stuks van geproduceerd. Na de oorlog krijgt de howitzer de aanduiding **M114** en wordt in het kader van het MDAP programma aan vele landen geleverd. De M114 is na WO2 door het Amerikaanse leger gebruikt in Korea en Vietnam, hij is thans geheel vervangen door de M198.

Een model met een licht gemodificeerd onderstel stond te boek als de M114A1. Een verdergaande modificatie van het Amerikaanse leger zou M114A2 gaan heten (deze bestond uit het onderstel van de M114 met daarop de ordnance van de M198), maar door het einde van de koude oorlog kwam het nooit verder dan een enkele prototypen.

M114

Naast deze Amerikaanse conversie waren er begin jaren tachtig diverse commerciële bedrijven die hun eigen conversie uitbrachten, zoals Giat in Frankrijk, OTO Melara in Italië en TAAS Industries in Israël. Het meeste succes had de **M114/39** van het Nederlandse bedrijf RDM. Dit model bestond uit het onderstel van de M114, met daarop een nieuwe loop met een lengte van 39 kalibers (39 x 155 mm), die wordt geproduceerd door het Zweedse bedrijf Bofors AB. Behalve de nieuwe loop moesten er aan het onderstel enkele aanpassingen worden gedaan, o.a. aan het balansmechanisme.

Het doel was de M114 ballistisch 'compatible' te maken met de M109A2 SP, welke ook door het Nederlandse leger werd gebruikt. Daarnaast kon men nu ook de nieuwere munitiesoorten gebruiken, zoals de ERFB* en ERFB-BB*, met hun verbeterde bereik t.o.v. de originele HE* M107 155 mm granaat.

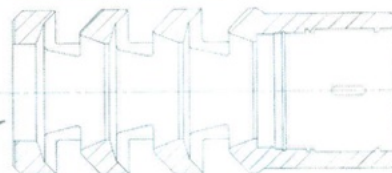
Naast Nederland hebben ook Canada, Denemarken en Noorwegen de M114/39 in hun bestand. De RDM produceert ook een nieuw model dat nauwelijks verschilt van hun conversie. Het wordt aangeduid als de M139.

De M114 is heden nog in gebruik bij: Argentinië, Bosnische Federatie (116 stuks afgeleverd in 1997), Brazilië, Cambodja, Canada, Denemarken, El Salvador, Ethiopië, Filippijnen, Griekenland, Iran, Irak, Israël, Italië, Jemen, Joegoslavië (lokaal geproduceerd als de M65), Jordanië, Zuid Korea (lokaal verbeterde variant

M114/39 HOWITZER

Modification of the 155 mm M114 Howitzer series into a 39 caliber weapon system

Muzzle brake

The major change involves:

- a new, 39 caliber long barrel,
- with larger chamber,
- faster twist rifling,
- muzzle brake,
- bore evacuator (as an option).

This upgunning of the M114 will increase its range capability and interoperability with modern ammunition, being ballistically similar to the modern 155 mm field howitzers.

A joint development programme between PRB and WF & RDM

RSV

WILTON-ROTTERDAM DOCKYARD GROUP
DEFENSE ENGINEERING

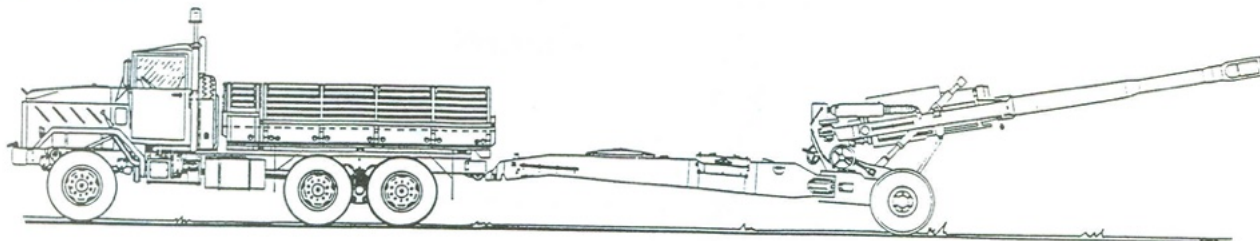
WF & RDM General Engineering, P.O. Box 1039,
3000 BA Rotterdam, The Netherlands.
Tel.: (+31 10) 872747 / 879111. Telex: 28281.

KH179), Laos, Libië, Marokko, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Pakistan, Peru, Portugal, Saudi Arabië, Senegal, Somalië, Spanje, Sudan, Taiwan (incl. een gemechaniseerd model gebaseerd op het M108/ M109 chassis), Thailand, Tunesië, Turkije, Uruguay en Vietnam.

M198

In 1968 vroeg het Amerikaanse leger, mede op grond van de ervaringen in Vietnam, om een opvolger voor de M114. Men was er namelijk op pijnlijke wijze achtergekomen dat het bereik van de artillerie, met uitzondering van de 175 mm M107 SP, hopeloos tekort schoot t.o.v. het geschut van Sovjet makelij dat door de Vietnamezen werd gebruikt.

In 1969 werd de door Rock Island geproduceerde XM198 aan het leger gepresenteerd en na een lange testperiode in 1978 als de M198 geaccepteerd en in productie genomen. Een van de eigenaardigheden is dat ondanks het feit dat er een APU* was ontwikkeld, deze niet in het productiemodel werd meegenomen, zoals bijvoorbeeld wel bij de FH70, waardoor men de M198 met mankracht over het slagveld moet versjouwen. Desondanks zijn de gebruikers zeer tevreden met de M198 en presteerden ze er tijdens de Golfoorlog uitstekend mee.

Tot op heden zijn er zo'n 1700 stuks gebouwd, waarvan er 1300 naar het Amerikaanse leger en het Korps Mariniers gingen. Behalve bij de VS is de M198 in gebruik bij o.a. Australië, Bahrein, Pakistan, Saudi Arabië, Thailand en Tunesië.

Gegevens:

	M114	M114/39	M198
bemanning:	11	11	11
eerste prototype:	1940	1984	1969
in productie:	1941	1987	1978
gewicht:	5760 kg	7600 kg	7163 kg
max. bereik:	14600 m (met de HE M107)	18200 m (met de HE M107) 32400 m (met ERFB-BB)	18150 m (met de HE M107)

Modellen

De M114 is/was als model in 1:35 verkrijgbaar van de firma Italeri (nr. 232). Het model voldoet wellicht niet meer aan de huidige, zeg maar gerust vèrgaande eisen die wij als modelbouwers tegenwoordig stellen, maar toch is het naar mijn smaak een mooi model en zover ik weet ook het enige model van de M114. Voor diegenen die de kleine schaal adoreren is er van de firma ROCO een beschikbaar in de schaal HO. Gezien de geproduceerde aantallen en het daadwerkelijke gebruik, zowel tijdens WO2 als daarna, biedt dit model voor een ieder wat wils. Om de M114/39 te bouwen zal men het Italeri of ROCO model als basis moeten gebruiken en de rest 'scratches'.

Van de M198 is een model van Airmodel beschikbaar.

* APU: Auxiliary Power Unit

* HE: High Explosive

* ERFB: Extended Range Full Bore

* ERFB-BB: Extended Range Full Bore-Base Bleed

NB: de HE M107 granaat is numeriek de meest voorkomende 155 mm granaat in de wereld en wordt ook wereldwijd geproduceerd (b.v. ook in China). Mede hierdoor wordt hij als de 'standaard' granaat beschouwd en als ijkpunt gebruikt v.w.b. dracht van nieuw ontwikkelde artillerie.

Hij is door verschillende modelbouwfirmas in schaal 1:35 op de markt gebracht in zowel resin (o.a. Verlinden) als in spuitplastic (o.a. AFV Club). Voor de kleine schaal moet ik weer naar ROCO verwijzen.

Op 29 april dit jaar vond in het Tsjechische Zlin weer de jaarlijkse Kit Show plaats. Na vorig jaar met een gecombineerde IPMS/TWENOT stand aanwezig te zijn geweest, is er besloten dit jaar alleen met een TWENOT stand aanwezig te zijn.

Zo gezegd, zo gedaan, en op donderdag 27 april, des avonds om 10 uur, vertrokken wij (Peter Vierhout en Marc Tempels) naar verre bestemmingen.

Op vrijdag rond de middag arriveerden wij in Zlin. Na ons geïnstalleerd te hebben in een voormalig hotel, bedoeld voor het vroegere communistische partijkader, trokken wij rond 16.00 uur naar het schoolgebouw waar de Kit Show op zaterdag 29 april werd gehouden.

Aldaar aangekomen troffen wij meteen al Duitse, Noorse en natuurlijk ook Nederlandse bekenden uit voorgaande jaren. Na de boel te hebben ingericht voor de show, zijn wij vooraf al een toer wezen maken langs de diverse handelaren en producenten van toebehoren. Aangezien Zlin redelijk dicht bij de Poolse en Slowaakse grens ligt, zijn er uit die landen altijd redelijk wat handelaren aanwezig. Maar ook de Russen laten zich niet onbetuigd. Bij die mannen kom je, vaak tegen absolute bodemprijzen, mooie en aparte dingen tegen, die in Nederland niet te verkrijgen zijn. Voor geïnteresseerden in Oost-Europees materieel is dit bijzonder aantrekkelijk.

Na een avond en nacht met Tsjechisch bier stonden wij zaterdagochtend paraat op de Kit Show. In de loop van de ochtend kregen wij gezelschap van Han Krol, die vrijdag was vertrokken. Nadat Peter en Han enkele modellen hadden ingeschreven voor de wedstrijd brachten we de rest van de dag door zoals modelbouwers doen bij dit soort evenementen: koopjes jagen, boeken inkijken, tien keer langs de uitgestalde modellen lopen en zeuren wat er volgens jou niet klopt aan een model en hoe je dat anders had gedaan. Alles bij elkaar heel plezierig!

De TWENOT stand. Vlnr: een onbekende IPMS'er, Han Krol, Marc Tempels en Peter Vierhout.

Bij de prijsuitreiking aan het einde van de dag bleken zowel Han als Peter in de prijzen te zijn gevallen. Na vervolgens als blijk van waardering voor onze aanwezigheid nog een mooi gegraveerd whiskyglas in ontvangst te hebben mogen nemen, pakten wij rond 17.00 uur de boel weer in. Na wederom een avond en nacht met Tsjechisch bier verlieten wij op zondagochtend om 07.30 uur het kaderhotel in Zlin voor de terugreis naar Nederland.

Voor iedereen die niet opziet tegen een reis van 1200 kilometer heen en 1200 kilometer terug, is een bezoek aan de Kit Show in Tsjechië beslist aan te bevelen. Volgend jaar zal hij weer gehouden worden rond 30 april, maar dan in de stad Brno, u weet wel, waar de Bren vandaan komt.

REGIONIEUWS

Regio Zuidoost Nederland

Hallo allemaal,

Hier weer eens een berichtje uit regio Zuidoost Nederland. Sinds het uitkomen van DE TANK 142 in januari 2000 was het stil, althans, v.w.b. het leveren van kopij voor DE TANK.

Ondertussen hebben namelijk wel twee regiobijeenkomsten gehad. De eerste, op 26 maart, was een groot succes. De opkomst was ver boven de ver-

wachtingen. In totaal zijn er ruim 30 personen geweest, van zowel de IPMS als de TWENOT. Onder welke vlag men kwam is niet aan te geven, aangezien diverse leden lid zijn van beide verenigingen. De demo van Rob Plas trok ruime aandacht en ook de ruilbeurs bleek een succes.

De bijeenkomst van 27 mei was ook een succes, hoewel de opkomst met ca. 20 personen iets kleiner was. Wat opviel was dat er relatief weinig leden uit Limburg aanwezig waren. Gezien de locatie eigenlijk verwonderlijk. Mogelijk hebben deze leden zelf

suggesties om het geheel voor hen aantrekkelijker te maken?

Een voorstel kwam van **Erik Jacobs**. Hij wil op **zaterdag 16 september** een regiobijeenkomst houden bij hem thuis, [REDACTED] in **Overloon**. Hij heeft ruimte voor ± 12 personen. Tijdstip van aanvang ca. 13.30 uur. Graag een telefoontje naar Erik, zodat hij weet op hoeveel mensen hij kan rekenen ([REDACTED]).

De bijeenkomst van **zaterdag 25 november** is verplaatst naar **zondag 26 november**, van 12.00 tot 16.00 uur. De locatie is ook gewijzigd, het nieuwe adres is Stichting Tilburg-Polen, Goirkestraat 133 in Tilburg. De thema's die worden behandeld zijn het gieten van resin en dioramabouw.

Marc van Etten
[REDACTED]

REACTIES EN AANVULLINGEN

We kregen een paar reacties en aanvullingen/correcties op artikelen in de vorige TANK:

Bart Vanderveen reageerde op twee artikelen:

In Guus Gonggrijp's voortreffelijke artikel 'Het Stalen Tijdperk' wordt gesuggereerd (blz. 16) dat er in de Sovjet Unie geen 'tanks' zouden zijn geweest op basis van landbouwtrekkers. Die waren er echter wel degelijk. In WHEELS & TRACKS is er minstens al twee maal een afgebeeld, te weten op blz. 47 van No. 33 en op blz. 15 van No. 64. De type-aanduiding voor deze geïmproviseerde tanks was 'NI (of: Odessa) Tank'. De trekker eronder was de 3STZ-5. Volgens Steve Zaloga zijn er 68 van gemaakt.

Over 'De verkenningsafdeling van de Mariniersbrigade':

- de trucks waren niet van het type M54, doch M-5H-6, 2½ ton Internationals;
- het nummer 60126760 S is niet van USMC oorsprong, doch van het US Army. Waarschijnlijk waren deze M8's dus door het USMC overgenomen van het US Army en doorgeleverd aan de Marbrig.

Voorts attendeerde iemand erop dat de juiste aanduidingen van de Tommyguns moet zijn Thompson Sub Machine Gun cal .45 M1/M1A1 en dat de geweren moeten worden aangeduid als Geweren M1 cal. 30. Dit zijn de bekende Garand geweren.

Ten slotte verstreekte de heer **Bonselaar** nog wat aanvullende informatie over de organisatie van de Marbrig. Geïnteresseerden kunnen dit opvragen bij **Frits Weisfelt**.

Roderik van Loon schreef een aanvulling naar aanleiding van de foto van de SAURER RK-7 Sd.Kfz.254

In mei 1938 heeft het Waffenamnt aan Saurer-Werke in Wenen opdracht gegeven een wiel-rupsvoertuig te ontwikkelen. De firma stelde Type RR-7 Zugrunde voor. Het Oostenrijkse leger had hier al 15 stuks van besteld. Dit zou een 6,5 ton wegend voertuig worden, met drie bemanningsleden en aangedreven door een 100 pk dieselmotor. Op de wielen moest het 80 km/uur en op de rupsen 30 km/uur kunnen halen. Het frontpantser zou 14,5 mm dik worden.

Het eerste monster, dat in juni 1942 werd afgeleverd, had geen koepel. Het tweede had wel een koepel, met als bewapening een Panzerbüchse en een Mg.34. Verdere leveringen zijn, na het uitlopen van de eerste serie RR-7's, geannuleerd.

Het later Sd.Kfz. 254 genoemde voertuig woog 6,4 ton en was 4500 mm lang. De rupsen hadden een breedte van 240 mm. Op de rupsbanden was de hoogte 2020 mm, op wielen 2200 mm. Het voertuig was 2470 mm breed, met een spoorbreedte van 2000 mm aan de voorkant en 1800 mm aan de achterkant. De aandrijving bestond uit een vier cilinder dieselmotor van 5,3 liter, die 70 pk leverde. Hiermee haalde de Gepanzerte Beobachtungskraftwagen, zoals het voertuig officieel heette, een snelheid van 60 km/uur. De 72 liter brandstoftank gaf een actieradius van 90 km door het terrein op de rupsbanden of 425 km over de weg op de wielen. De bemanning van vier personen had een Mg.34 als bewapening. Van de opdracht voor 140 voertuigen zijn er waarschijnlijk maar 128 daadwerkelijk afgeleverd.

Vanzelfsprekend is de redactie blij met deze reacties/aanvullingen en dankt zij de scribenten!

De Sherman M4A1E8 was de eerste moderne Sherman die vanaf 1953 in grote getale, meer dan 100 stuks, in Nederlandse dienst is geweest. Daarvoor waren de tankpelotons samengesteld uit een veelheid van typen, allen bewapend met het 75 mm kanon. Een voorbeeld: het peloton van de latere luitenant-kolonel L. Buising bestond uit 3 stuks M4A4, 1 stuks M4A1 en 1 stuks M4A2. Overgang op één type was dan ook een grote verbetering.

Er is van deze tank geen kant en klaar model op de markt, maar door verschillende andere Sherman bouwdozen te combineren, is hij eenvoudig te bouwen.

Aangezien Dragon de Italeri onderromp voor de M4A3E8 heeft gebruikt, past Italeri's M4A1 bovendien hier uitstekend op. We gebruiken dus de onderromp en het loopwerk van Dragon's nr. 9009, het complete bovendek van Italeri's nr. 225 en dan weer Dragon's toren.

Start de bouw met Dragon vanaf stap 1.

Stap 2: boor gaatjes, 1 mm, in de trekhaakvleugels van A41. Verwijder *niet* de spanwielophanging aan de achterzijde van de onderromp en gebruik *niet* A19, doch de onderdelen 19, 20 en 23 van Italeri.

Stap 5: delen A35 en A36 niet gebruiken. Lijm de losse schakels aan elkaar en maak twee stroken van 154 mm en twee van 143 mm. Verf deze eerst aan de buitenzijde en lijm daarna de nokken E2 aan de binnenzijde. Begin nu met de losse schakels *zonder* E2 op de aandrijfwielen te lijmen, vervolgens de strook aan de onderzijde, daarna weer losse schakels op het spanwiel en ten slotte de strook van 143 mm aan de bovenzijde.

Stap 6, 7 en 8 vervallen.

Stappen 9 en 10: eerst de nokken van D2 verwijderen (toren met nokken past niet op het Italeri bovendek) en verder volgens de beschrijving de toren bouwen.

Na vervolgens de stappen 3 en 4 van de Italeri bouwbeschrijving te hebben uitgevoerd, het Italeri bovendek op de onderromp lijmen. Verder afbouwen volgens de Italeri beschrijving.

De afwerking: geheel Olive Drab. Decals: oranje leeuw alleen op het rechter achterspatbord (Italeri stap 3 nr. 35). Het onderdeelsembleem bestond uit een driehoekige donkerblauwe vaan met witte cijfers 701 (in schaal 1:35 vaanbasis 7 mm, lengte 10 mm).

(N.B.: de Sherman op de foto's is niet van het hierboven genoemde, maar van een ander peloton. Op de onderste foto zijn het voertuignummer

en de pelotonsaanduiding op de koepel weggere-toucheerd.)

SCALE – LINE

HOBBY & MODELBOUW

KWELKADE 53J 4001 RL TIEL TEL. / FAX 0344 631162

Italeri

380	Opel Maltier met flak 38		fl.37,95
240	Chevrolet guntractor		fl.37,95
210	Marder III ausf. H	van fl.27,95	voor fl.19,95
236	Panzer IV ausf. H		fl.37,95
250	M36 tank destroyer		fl.37,95

Tamiya

35240	German soldiers with bicycles		fl.24,95
35000	Leopard 2A5		fl.109,00

Academy

1394	M12 – 155 mm gun motercarriage		fl.44,95
------	--------------------------------	--	----------

Accurate armor

00000	Scammell pioneer SV/2		fl.384,95
00000	Humber scout car		fl.199,95
00000	Ward la france wrecker M1A1		fl.519,95

Diverse

00000	Milliput silver grey extra fijn		fl.13,95
00000	Milliput yellow grey standaard		fl.8,95
00000	Stucco putty o.a. voor het maken van zimmerit		fl.5,95
00000	Super glue middel 20 gram		fl.10,95
00000	Super glue dun 20 gram		fl.10,95
00000	Set penselen 10 stuks plat en rond zeer goede kwaliteit		fl.34,95

PRECISION MODELS

**ALLE MODELLEN UIT ONZE VOORRAAD 45% TOT 50% KORTING
DUS OOK OP DE NIEUWSTE MODELLEN
PAK DIE KANS MAAR OP = OP**

Openingstijden winkel

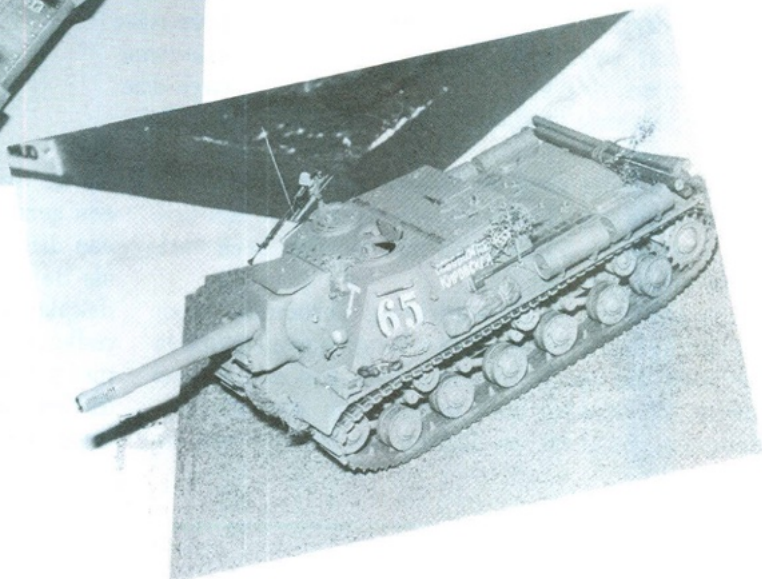
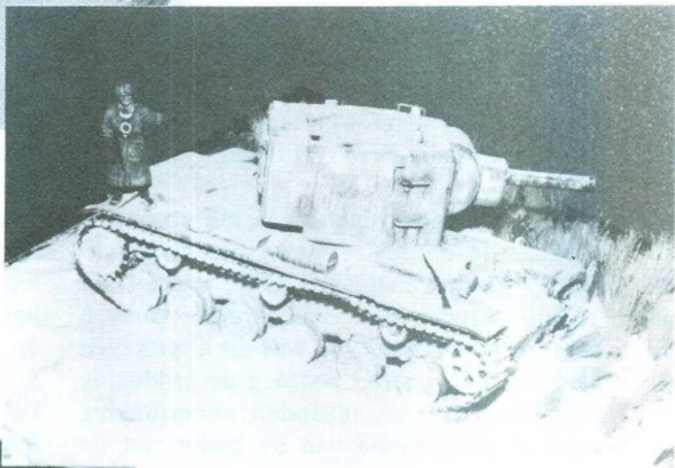
Maandag 13.00 – 17.00 uur

Dinsdag gesloten

Woensdag – Vrijdag 10.00 – 12.00 / 13.00 – 17.00 uur

Zaterdag 9.00 – 16.00 uur Donderdag koopavond 18.00 – 20.00 uur

Voor de echte zware tanks van de Tweede Wereldoorlog moet je in Rusland zijn. De Tiger en de Panther waren natuurlijk 'fors aan de maat', de Britse Churchill mocht er qua gewicht ook zijn en op het eind van WO2 brachten de Amerikanen hun M26 Pershing nog in het strijdperk, maar de onbetwiste meesters op dit gebied blijven toch de Russen. Het begon al voor de oorlog met de **T35** (1), die al vrij snel gevolgd werd door de **KV2** (2). De **T34** (3) hoort in dit rijtje eigenlijk niet thuis, maar de **SU152** 'Zvierboy' (4) maakt dit weer ruimschoots goed.

DE BAILEY BRUG

Auteur: Arthur North
Model en foto's: Jaap Zoer
Vertaling en aanvulling: John Janse

Kort na de Britse terugtocht uit Duinkerken in 1940 werd o.a. een overzicht gemaakt van de brugslagustrusting in Groot-Brittannië. Hieruit bleek dat 30 ton het maximum gewicht was dat door het beschikbare materieel kon worden gedragen. In aanmerking nemende dat het gewicht van militaire voertuigen en uitrusting steeds toenam, werd besloten een geheel nieuw brugstelsel te ontwerpen, dat in staat moest zijn 70 ton vracht te dragen. Dit zou namelijk het gewicht zijn van de nieuwe Churchill tank op een Scammel tank-transporter.

In februari 1941 begon de 'Experimental Bridge Establishment' in Christchurch, Hants onder leiding van de chef-ontwerper, de latere Sir Donald Bailey, OBE, met het ontwerpen van een brug die aan deze eisen kon voldoen. Het eerste prototype, gebouwd door Messrs Braithwaite Ltd. uit West Brombridge, was eind mei 1941 gereed voor beproeving. Na de beproeving werd de brug met slechts enkele kleine wijzigingen door het leger geaccepteerd. Hij werd naar de ontwerper 'Baileybrug' genoemd.

De eerste orders werden geplaatst in juli en augustus 1941, maar de productie kwam pas in januari 1942 goed op gang. Vanaf april 1942 werden per maand 10.000 panelen met bijbehorende stukken gefabriceerd, in november 1942 was dit al gestegen naar 20.000 stuks en daarna bedroeg de productie, met uitzondering van zes maanden onderbreking door het Whale-programma van de bouw van de Mulberry-havens, tussen de 21.000 en 26.000 panelen per maand. In totaal werd er tussen augustus 1941 en het einde van 1945 ongeveer 500.000 ton

Bailey brug vervaardigd. In het laatste gedeelte van de oorlog werd het op sommige strijdtoneelen tevens door het Amerikaanse leger en door andere geallieerde en Gemenebest-troepen gebruikt en ook heden ten dage wordt nog steeds, zowel voor militaire als civiele doelen, bailey materieel gebruikt.

De Baileybrug is in principe een geprefabriceerde constructie van het doorgaande type. De rijweg wordt gedragen tussen twee hoofdliggers. Een hoofdligger wordt gevormd door panelen van 10 feet (het meervoud van het Engelse woord 'foot' = 30,48 cm) lang, die aan de einden met paneelbouten aan elkaar zijn verbonden. De sterkte van de ligger kan worden vergroot door aan de zijkant of op de hoofdligger extra panelen toe te voegen.

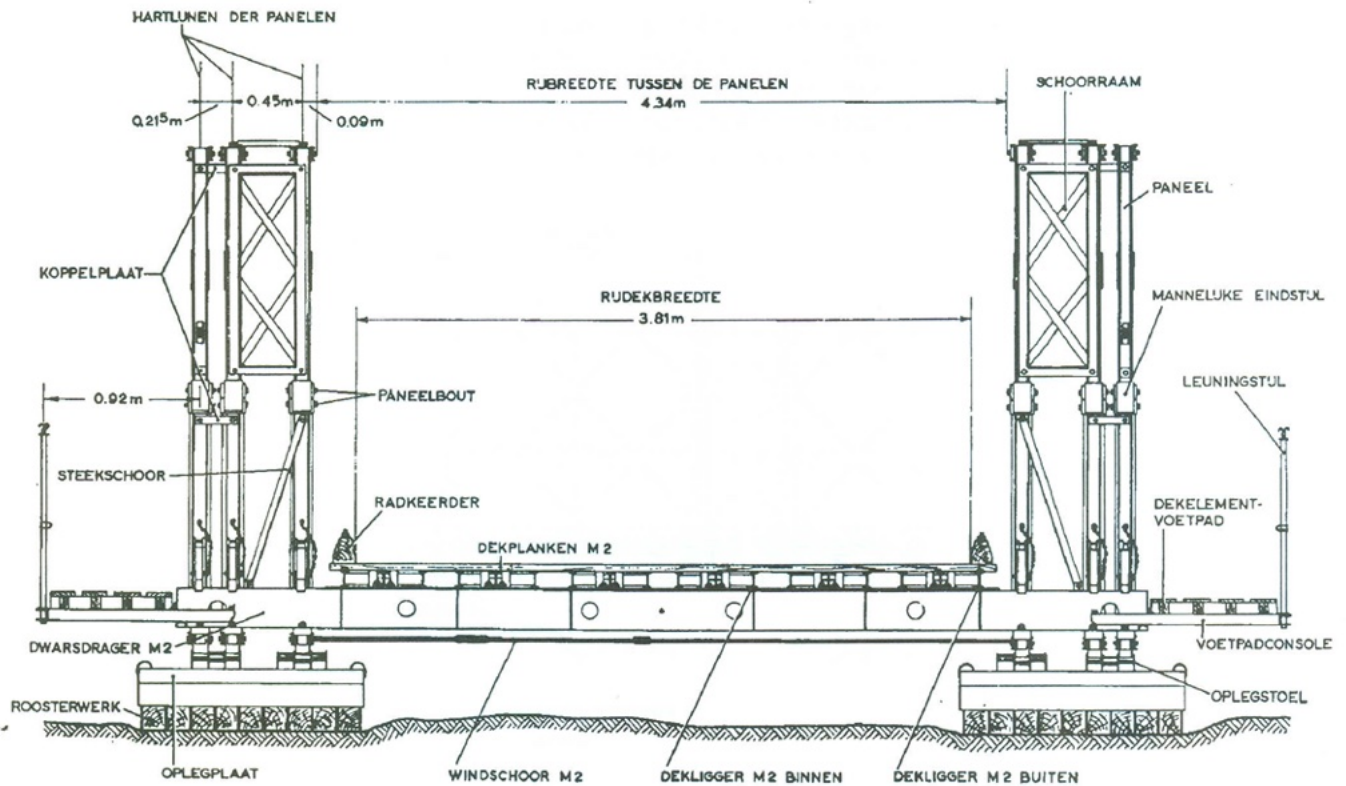
De verschillende mogelijkheden van de samenstelling van de panelen wordt aangegeven in liggers en verdiepingen. De beschrijving wordt op de volgende manier aangegeven:

Type	Benaming	Afgekort
Één ligger, één verdieping	één-één	1-1
Twee liggers, één verdieping	twee-één	2-1
Drie liggers, één verdieping	drie-één	3-1
Twee liggers, twee verdiepingen	twee-twee	2-2
Drie liggers, twee verdiepingen	drie-twee	3-2
Twee liggers, drie verdiepingen	twee-drie	3-3
Drie liggers, drie verdiepingen	drie-drie	3-3

Het eerste cijfer geeft de liggers aan en het tweede de verdiepingen. Omdat de één-twee en de één-drie zeer onstabiele constructies zijn worden deze varianten nooit gebruikt.

De liggers zijn in dwarsrichting verbonden door dwarsdragers. Dit zijn 18 feet lange gewalste stalen profielen die op de onderste balk van een paneel rusten. Zij worden met behulp van dwarsdragerklemmen vastgezet en fixeren de breedte van de brug.

Op de dwarsdragers liggen de dekliggers, die voor een gemakkelijke samenbouw zijn gelast in groepen van drie. De dekliggers zijn 10 feet lang, even lang als de panelen. Dwars op de dekliggers liggen de dekplanken die het rijdek vormen. Zij worden met radkeerders op de dekliggers geklemd (zij worden niet per dekdeel met bouten vastgezet, daarom geeft dit het rammelende geluid als een voertuig over de brug rijdt).

1. VOORAANZICHT (ZONDER OPRIT)

OEVERBRUG, BAILEY M2

Voor voetgangers worden aan de buitenzijde van de liggers looppaden van ongeveer 70 cm breed aangebracht. Deze worden gemaakt van voetpadconsoles die op de dwarsdragers worden aangebracht. Voor de beveiliging wordt aan de buitenzijde een leuningstijl aangebracht.

De brug is aan beide zijden opgelegd op oplegstoelen, onder elke ligger één. De oplegstoelen liggen op oplegplaten, die indien nodig worden ondersteund door een roosterwerk van balken als drukverdeling. Aan beide zijden van de brug worden opritten gemaakt om op de brug te komen. Het dek hiervan ligt 2 feet en $3 \frac{3}{4}$ inch boven de onderzijde van de oplegplaten.

Er zijn tabellen waarin is aangegeven welke constructie van de Baileybrug nodig is om bij een gegeven overspanning een bepaalde gewichtsklasse voertuigen toe te laten. Een genievoorschrift, het bij Genisten bekende VS 5-1, is voorzien van de vrachtwagenladingen-, personeels- en bouwijdtabellen om te weten wat bij welke brug nodig is. Eveneens zijn er tabellen in opgenomen die aangeven hoeveel draagkracht over is als bepaalde onderdelen van de brug zijn beschadigd.

Het bouwen van een baileybrug.

De voordelen van baileymateriaal zijn:

1. alle onderdelen zijn zoveel mogelijk aan elkaar gelijk;

2. alle onderdelen zijn met de hand te tillen en te vervoeren.
3. alle verbindingen zijn zo eenvoudig mogelijk gehouden
4. alle onderdelen zijn met 3-tonners vervoerbaar.

Het terrein op de plaats van de brugslag moet voldoende zijn vrijgemaakt en geëgaliseerd om de brug te bouwen en het materiaal op te slaan. De lengte van het bouwterrein moet minstens even groot zijn als de afstand die overbrugd moet worden.

Voor de standaard bouw van een baileybrug worden diverse bouwplougen samengesteld:

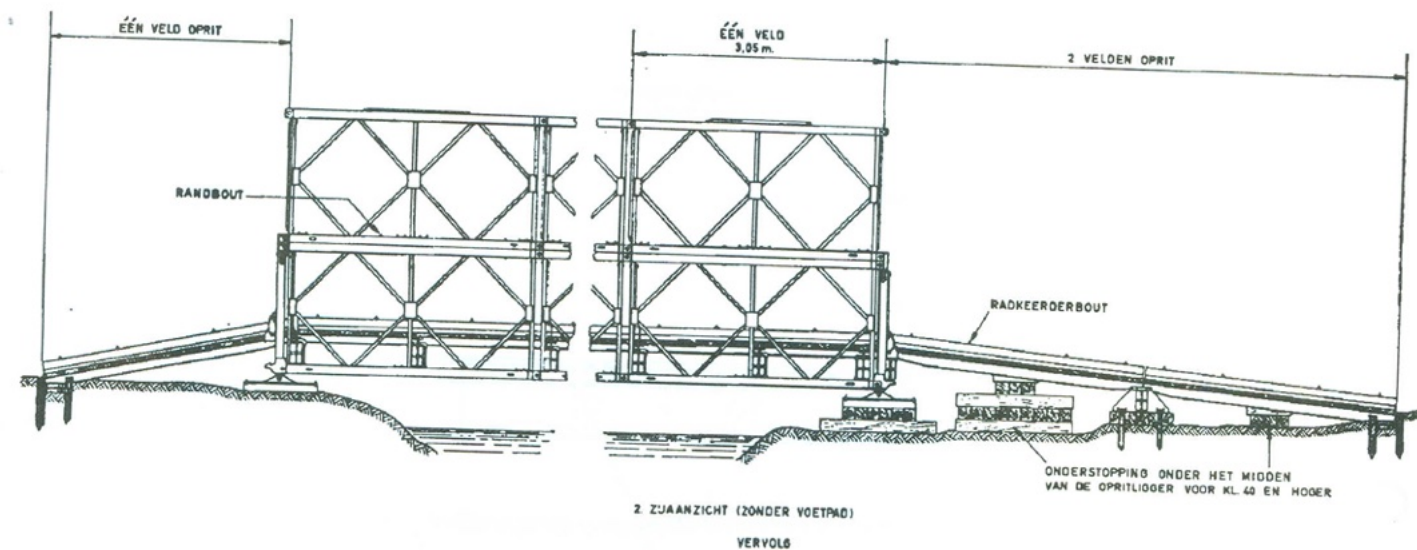
1. Paneelploeg: draagt de panelen aan en bevestigt deze in de brug
2. Dwarsdragerploeg: draagt de dwarsdragers aan en bevestigt ze met de dwarsdragerklemmen.
3. Schoorploeg: voert de steekschoren, schoorramen koppelplaten windschoren, dwarsdragerklemmen en randbouten aan, monteert ze en draait ze vast.
4. Dekploeg: helpt de paneelploeg bij het bouwen van de hulpneus, dekt de brug tijdens de bouw, vjzelt de brug neer en helpt de dwarsdragerploeg bij het indekken van de oprit

De brug wordt gebouwd op een stelsel van rollen en voorzien van een schuin omhoog staande hulpneus. Deze neus heeft als doel het doorzakken van de constructie (de zegg) te egaliseren en de brug aan

de andere zijde te kunnen opvangen en geleiden op de oplegplaten aan de aanvalszijde. Tijdens de bouw wordt de brug steeds verder naar voren gerold om ruimte te sparen en transportafstanden zo klein mogelijk te houden. Ligt de brug eenmaal op zijn

plaats, dan worden de rollen en schommelstoelen verwijderd en kan de brug jarenlang meegaan.

Afbreken gaat vanzelfsprekend in omgekeerde volgorde.

De Baileybrug in Nederlandse dienst (John Janse).

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden Nederlandse genie-werktroepen samengesteld, die naar Brits model als pioniergroepen werden georganiseerd. Het waren geen volwaardig opgeleide genisten en ze werden daarom voor eenvoudige taken ingezet.

Ter ondersteuning van Britse genie-eenheden is bij Xanten en Rees gebouwd aan 1.300 tot 1.600 meter lange semi-permanente baileybruggen op stalen dan wel houten pijlers. Dit waren indrukwekkende hoogstandjes en de grootste militaire bruggen die tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn gebouwd. Ook werd bij Doornenburg gebouwd aan een baileypon-tonbrug in het Pannerdens kanaal, die in de morgen van 13 april 1945 bij Westervoort werd geslagen.

Natuurlijk is in Indië tijdens de positionele acties veelvuldig gebruik gemaakt van bailey-materieel. Het Commando Legergenietroepen (CLGT) in Meester Cornelis diende als basisorganisatie ter ondersteuning van de genieveldcompagnieën. Vanaf juni 1947 hadden de genietroepen vanuit Nederland nieuwe voorraden bailey en aanvullend materieel ontvangen en op 21 juli ging de Operatie "Product" van start.

De brugslag onder Indische omstandigheden week sterk af van die op het Europese strijdtoneel. Het tegenvuur was slecht storend, met zelden een mortiergranaat. Dat de brugslag toch knap lastig was, was te wijten aan andere factoren: transportproblemen, smalle wegen, ontoereikende voorraad brug-

slagmaterieel en de enorme tijdsdruk vanwege het offensieve karakter van de positionele acties. Het meegevoerde materieel had geen plaats vooraan in de opmars en moest daarom van ver achter komen. De aanvoerwegen stonden vol met gevechtsmaterieel, dat dan plaats moest maken voor de genie.

Voor systematische brugclassificatie ontbrak meestal de tijd. Vanuit de wetenschap dat Klasse 24 (24 ton draagvermogen) in nagenoeg alle gevallen toereikend was voor de lichte tanks en pantserwagens, werd dit als standaard draagvermogen aangehouden. Door de geringe voorraad aan bailey-materieel kozen de meeste geniecommandanten echter voor Klasse 12-18 (één-één) of soms zelfs Klasse 9 als dit voor de gevechtscolonnie afdoende leek. Door het nijpende tekort aan dwarsliggers was het soms nodig met de helft van het noodzakelijke aantal dwarsliggers te volstaan. Met andere woorden: eigenlijk te licht, dus maar vlug doorrijden.

Omdat het legergeniepark standaard eenheden voor baileybruggen van 80 feet verstrekke van de constructie twee-één, kon een onderdeel met de uitgespaarde dwarsliggers en de overblijvende brugpanelen meer bruggen slaan, maar dan van Klasse 9. Omdat de in Nederlands-Indië veel voorkomende stalen vakwerkbruggen nogal smal waren, moesten bij reparaties de dwarsdragers van de baileybruggen worden ingekort. Deze noodgrepen droegen voor een belangrijk gedeelte bij aan het succes van de operatie "Product". "Als men er maar door komt" was in die tijd de leuze van de genie.

Bij de Tweede Politionele Actie (Operatie 'Kraai') was de hoofdmacht uitgerust met driehonderd meter aan baileybruggen en op de eerste dag van de operatie werden al vijf baileybruggen geslagen. Al met al was het gebruik van standaard materieel in de vorm van onder andere bailey gebleken onmisbaar te zijn voor een voorspoedig verloop van militaire acties.

In Nederland is bailey-materieel onderdeel geweest van reserveopslag bij grote rivierovergangen, waardoor bij beschadiging snel een noodvoorziening zou kunnen worden aangebracht. Deze noodvoorzieningen stonden opgeslagen in de z.g. Genieparken, zoals bijvoorbeeld in Hendrik Ido Ambacht naast de brug over de Noord.

De Alfa-compagnie van 11-Geniebataljon heeft in februari 1993 als laatste genie-veldcompagnie met bailey geoefend. Veel van het baileymaterieel heeft

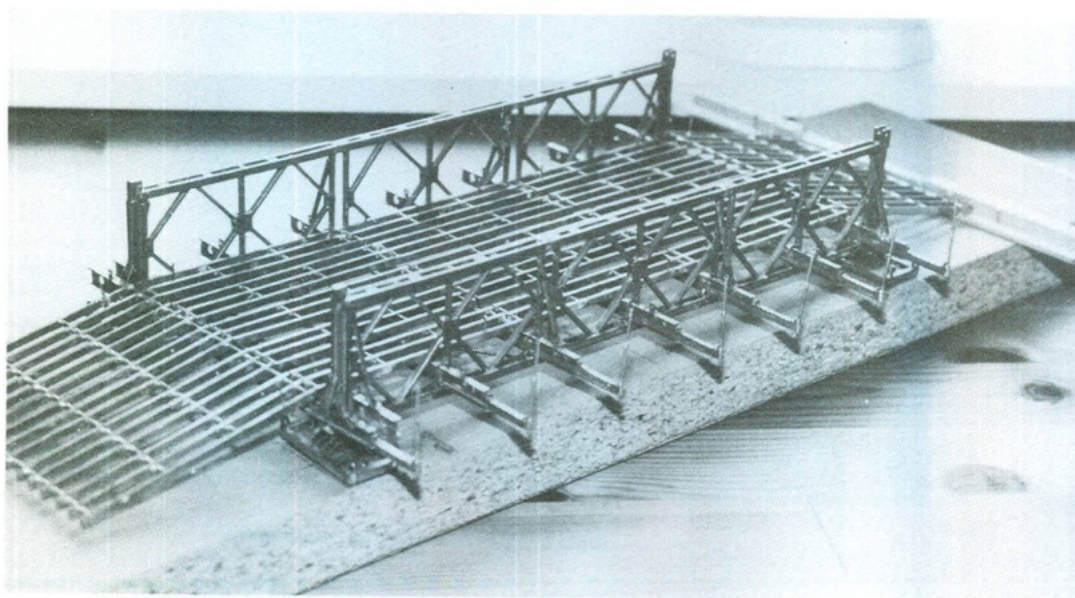
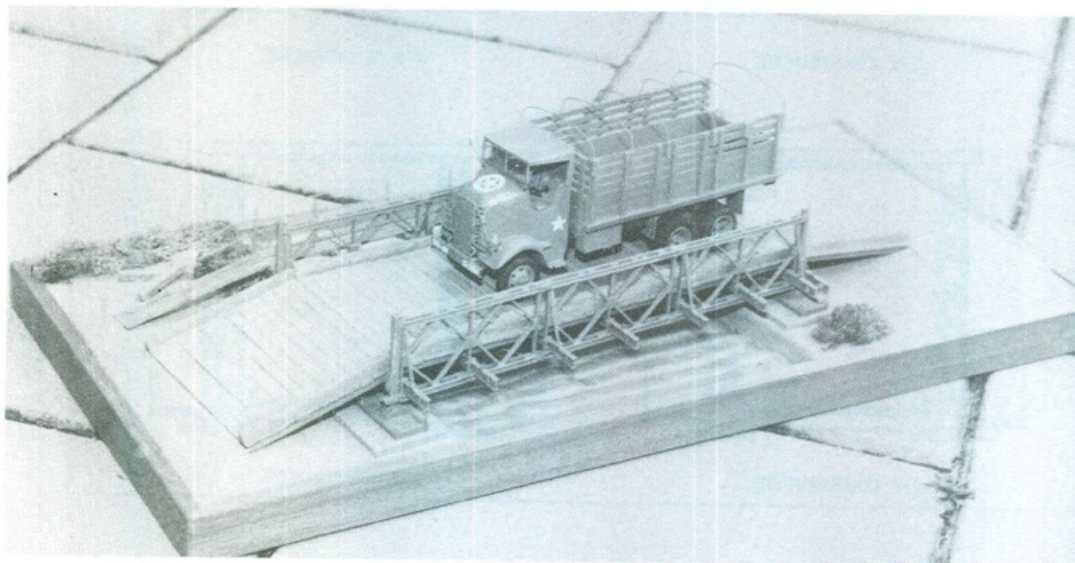
zijn weg inmiddels gevonden naar civiele toepassingen.

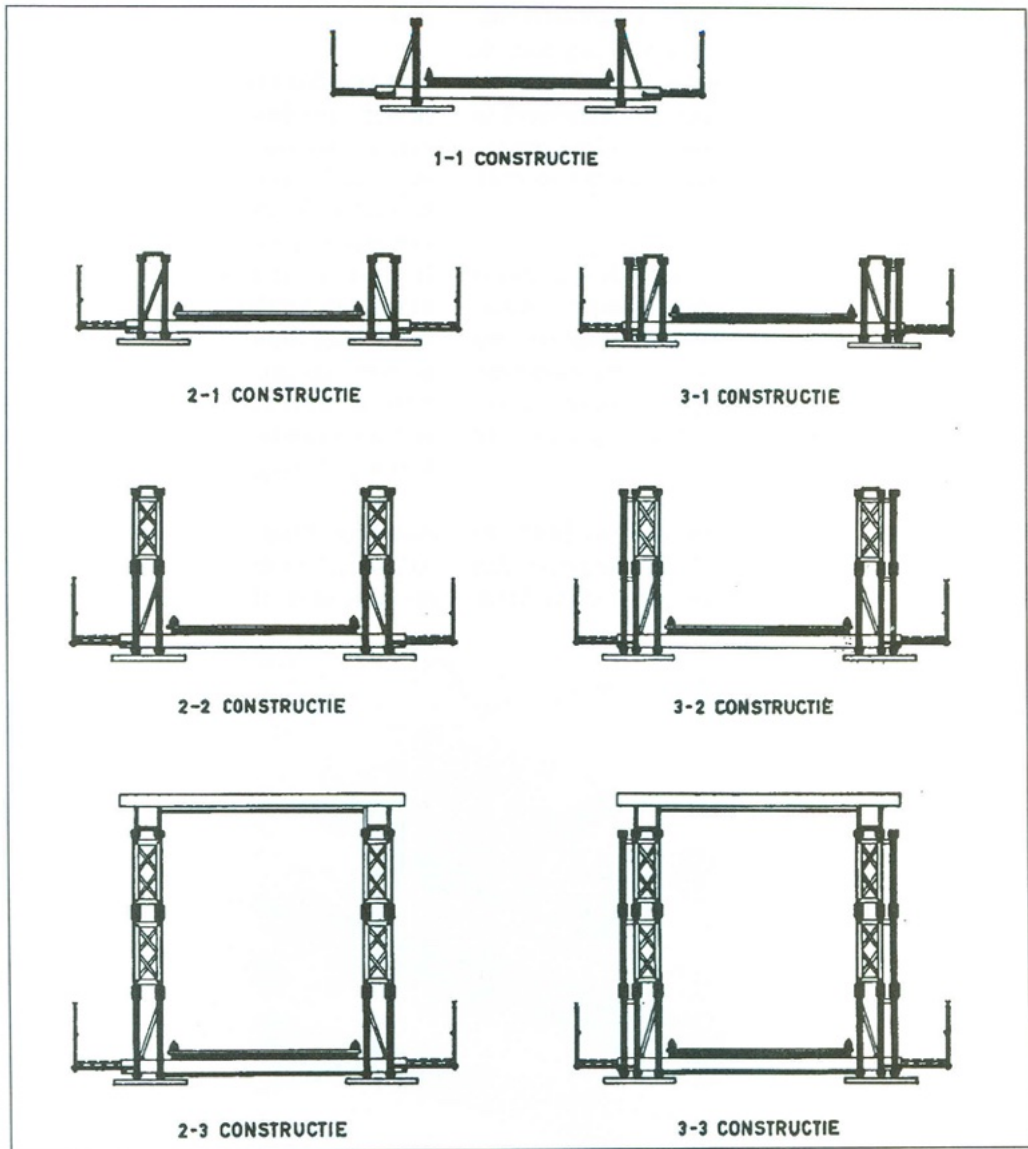
Het model (Jaap Zoer)

Ik heb verschillende jaren met het idee gelopen om een model van een baileybrug te bouwen. In mijn diensttijd was ik bij de Genie ingedeeld en daar heb ik verschillende bruggen helpen bouwen, waar onder een paar maal een baileybrug.

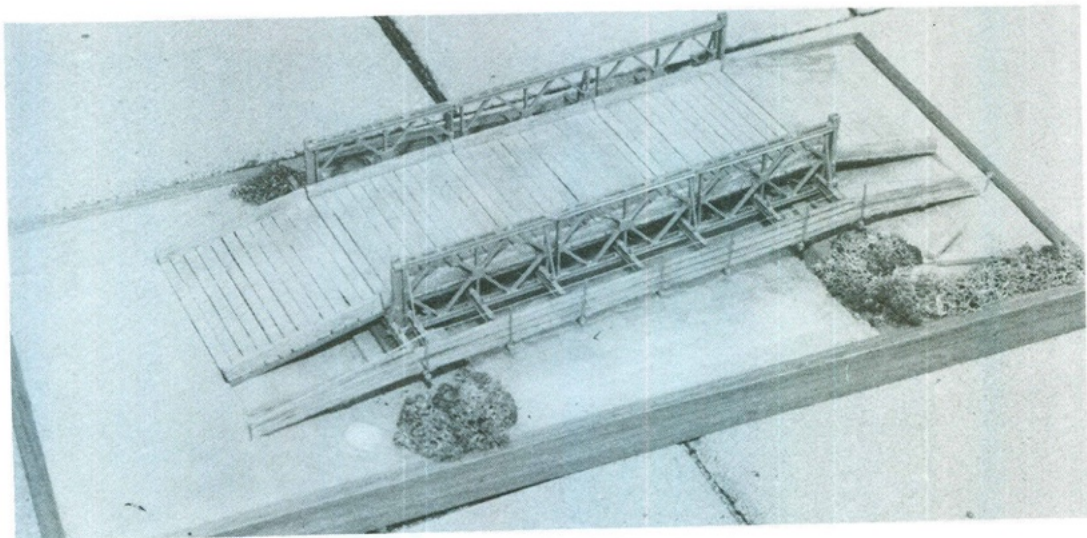
Het was eerst wel een probleem om de juiste tekeningen te vinden, maar bij toeval kwam ik terecht bij de heer Simon Sinn Dorf in 't Harde. Deze meneer gooide een grote archiefkast open en ik mocht uitzoeken. Veel fotocopies gemaakt en ook kreeg ik een paar boeken mee naar huis die ik kon lenen. Ik kon aan de slag!

Aan mijn brug zit 27 meter messing profielmateriaal. Ik heb er een half jaar aan gebouwd en nu staat hij in de kast. Hij is gebouwd in schaal 1:35.

De verschillende constructiemogelijkheden

Mijn brug is dus een 1-1 constructie

Bouwverslag ITALERI Opel Blitz met Einheitskofferopbouw

Bert Koopman

Alweer enige tijd geleden werd eindelijk de Opel uitgeleverd. De deksel belooft meer dan er in de doos zit, namelijk een Opel Blitz A type, de vierwiel aangedreven Opel versie. Helaas bevat de doos ons oude en vertrouwde S type. De tekening op de deksel is overigens toch wel heel speciaal te noemen, want hij beeldt een A type uit met de wielen van een vroege productie S type Blitz.

Bij het bouwen blijkt ook duidelijk dat Italeri er weer met een koopje vanaf komt. De oude onderdelen van de originele Blitz vertonen nu toch wel wat slijtage en ze moeten meer dan gebruikelijk worden bijgewerkt. Jammer genoeg is deze Blitz ook weer uit gevoerd met voorwielen met acht gaten en achterwielen met zes gaten. Misschien dat er als veldconversie wel Opels in deze uitvoering hebben gereden, maar juist zou zijn vóór en achter zes óf vóór en achter acht gaten in de velgen. De eerste productievoertuigen van Opel waren uitgevoerd met de zes gats-en-bout velg, toen dit in de praktijk niet voldeed is men overgegaan naar velgen met acht gaten en velgbouten.

De kofferopbouw.

Duidelijk is te zien dat dit nieuwe onderdelen zijn. Helaas zijn de deuren gesloten en zitten de ventilatie openingen ook op de wanden vast. Het was voor de modelbouwer beter geweest als de deuren los waren bijgeleverd, want dit is beslist een model om iets mee te doen. Denk maar eens aan de combinatie met de verbindingscentrale van Dragon, maar ook aan het feit dat er alleen al voor de Luft-

waffe onder het SdKfz. nummer 305 maar liefst 137 verschillende indelingen van de koffer zijn geweest: Kfz.305/1 t/m Kfz.305/137.

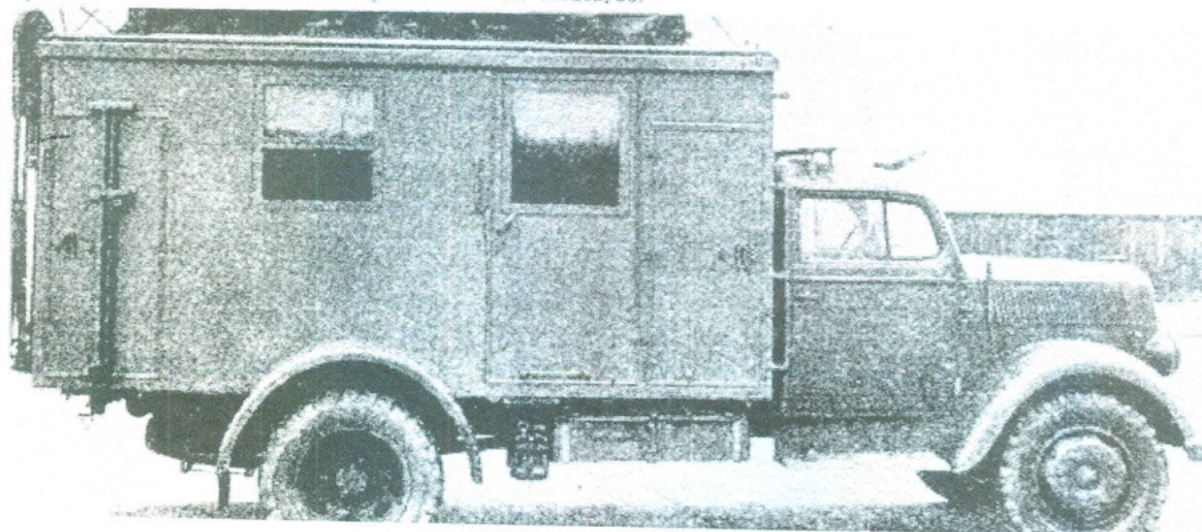
Italeri heeft de vloer van de opbouw met houtnerf afgewerkt. Je vraagt je af waarom als je geen open deuren hebt om het te kunnen zien. Energie die beter ergens anders in had kunnen worden gestopt. De bijgeleverde antenne ziet er op het eerste gezicht en in vergelijking met het mij ter beschikking staande fotomateriaal goed uit. Het model wordt geleverd met decals voor twee uitvoeringen.

Al met al toch een model wat er goed uitziet, vooral als de wielen door resin exemplaren zijn vervangen. En ook de prijs ligt gelukkig op het oude Italeri niveau van f 27,50, wat het model zeker voor de beginnende bouwer en de junioren onder ons aantrekkelijk maakt.

Dus toch weer eens een aardig soft skin model naast al het pantsergeweld.

Bert Koopman

▽ 284. Opel-Blitz S-type landing-beacon truck. Kfz305/33.

'VECHTWAGENS NAAR VOREN!' Het verhaal van de Marmon Herrington tanks in koloniale dienst (deel 3)

door Hans Heesakkers

'Uit de as herrezen'

Suriname

We schrijven januari 1946, de Tweede Wereldoorlog is verleden tijd en een periode van koloniale conflicten breekt uit. Zo ook voor het Koninkrijk de Nederlanden. In Suriname maakt de laatste groep K.N.I.L. militairen zich gereed om te vertrekken naar de Oost om aldaar te gaan helpen het Nederlandse gezag te herstellen. Hierdoor komt de in Suriname aanwezige troepenmacht met een sterkte van 300 man ver onder het vereiste aantal van zo'n 503 militairen (vredessterkte) te liggen.

Ondanks dit tekort aan manschappen worden op 2 maart 1946 toch de laatste Surinaamse dienstplichtige militairen (schutters) huiswaarts gezonden. Het aldus ontstane tekort wordt echter aangevuld met Oorlogsvrijwilligers (OVW'ers) en vrijwillig nadienend Suri-naams personeel met een tijdelijk contract.

De Oorlogsvrijwilligers

Op 17 juli 1946 arriveren de eerste OVW'ers; de 3e Compagnie onder bevel van de luitenant E.P.W. Elstak (145 man van het 8e Regiment Infanterie - 7 December Divisie). Het zijn de mannen van deze compagnie die aan de wieg van de wedergeboorte van het Detachement Vechtwagens zullen staan (1). Aan de sergeant Rozenboom viel de eer te beurt om samen met vier man enkele tanks gebruiksklaar te maken. Het lukte hem om na enige zelfstudie en geëxperimenteer twee tanks aan de praat te krijgen.

Tegelijkertijd hadden twee OVW'ers die gelegerd waren in het Hollands Kamp een CTMS-1TB1, ontdaan van zijn pantser en koepel, in gebruik genomen als hun persoonlijk vervoermiddel. Deze 'carrier' werd door hen gebruikt om het immense gebied waar de oorlogsvorraden van het K.N.I.L. en het achtergelaten Amerikaanse materieel was opgeslagen (aangelegd vanaf 1942), beter te kunnen bewaken.

Een CTMS-1TB1 tank met enkele OVW'ers, 1947

Omstreeks februari 1947 arriveerde de 1e Compagnie OVW'ers (101 man sterk) in Paramaribo. Samen met enkele mannen van deze cie. nam men met inmiddels vier tanks en de carrier deel aan de parade ter gelegenheid van het afscheid van majoor Vink, territoriaal commandant van het K.N.I.L. in Suriname (majoor Vink was reeds voor de oorlog aangesteld in deze functie).

Nadat men een vijfde tank onderhanden had genomen werd er opdracht gegeven met deze werkzaamheden te stoppen. Hogerhand vond te operatie onnodig en te kostbaar.

Nadat de tanks weer enige tijd zonder onderhoud in de openlucht hadden staan wachten op betere tijden, werd er opnieuw opdracht gegeven alsnog door dor te gaan met de werkzaamheden en te zorgen voor een bijdrage aan de militaire parade op Koninginnedag, 31 augustus 1947. In drie dagen tijd werden de tanks weer rijklar gemaakt. Met voortdurende angst voor defecten werd de parade met succes gereden (2). Na deze acte de presence werd het Detachement Vechtwagens weer operationeel verklaard en samen met de radiodienst ingedeeld in de Subsidenten Compagnie. Een volgende tank werd onderhanden genomen en in dienst gesteld.

Een nieuwe commandant

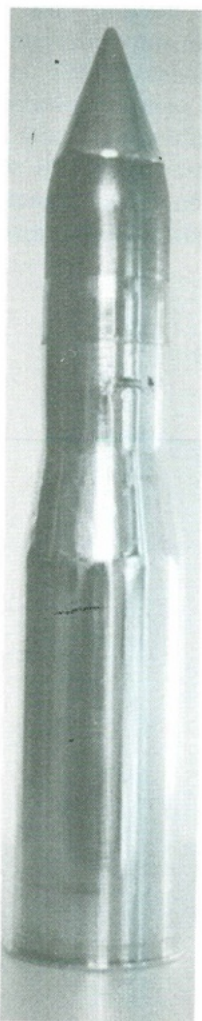
In 1948 arriveerde er eindelijk weer een nieuwe commandant, ditmaal een echte zwarte baret, de luitenant der cavalerie J. Hovenkamp. Deze jonge officier liet al snel zien wat een tank zoal in zijn mars heeft. Zijn demonstraties openden dan ook een geheel nieuwe wereld voor de 'huzaren' van de 1e en 3e cie. Hij organiseerde het detachement, zorgde ervoor dat de tanks grondig werden nagekeken en oefende de mannen in de vele facetten van het tankgebruik.

Op het kazerneterrein aan de Verlengde Gemeenschapsweg kreeg men een barak en een werkplaats toegewezen en de eenheid groeide. Naast de OVW'ers traden ook enkele Surinaamse beroepsmilitairen toe tot de zwarte baretten. In Fort Zeelandia werd een parate eenheid gelegerd, bestaande uit twee tanks, die elke week werd afgelost door een nieuwe eenheid.

In 1948 werden de eerste oorlogsvrijwilligers afgelost door dienstplichtig personeel uit Nederland en keerden huiswaarts. Het daarop volgende jaar werd ons Oost-Indië onafhankelijk (30 december 1949) en was de reeds op 17 augustus 1945 uitgeroepen Republiek Indonesia een feit. Het Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger verloor daarmee zijn bestaansrecht en

werd per Koninklijk Besluit op 26 juni 1950 opgeheven. Haar herinneringen en tradities leven voort in het in 1950 opgerichte Regiment Infanterie Van Heutz. De verdediging van de gebieden in de West (Suriname en de Antillen) werd daarmee de taak van de Koninklijke Landmacht. Vanaf dat moment sprak men dan ook niet meer van vechtwagens, maar van tanks. Operationeel waren toen twee CTMS-1TB1 carriers, acht CTMS-1TB1 en vier MTL-1GI4 tanks. De tankeenheden werden nu ingedeeld bij de Ost-Cie (Ondersteuningscompagnie) en had haar eigen technische eenheid, die door het ontbreken van reserveonderdelen de voertuigen d.m.v. kanibalisatie rijdende hield.

Aan munitie had men echter geen gebrek. Hiervan waren tijdens de oorlog flinke voorraden aangelegd, waarvan maar weinig gebruik was gemaakt (de bekende Hollandse zuinigheid). De volautomatische 37 mm kanonnen gaven echter de nodige kopzorgen. Door onvoldoende kennis en onderhoud van zulke een modern wapen tijdens de oorlogsjaren verkeerde ze in een slechte staat, met als gevolg dat de kanonnen veelvuldig weigerden. Als gevolg hiervan werden ze weinig gebruikt, wat ook nu weer resulteerde in onvoldoende training en onderhoud.

De 37 mm pantserdoorborende granaat (collectie H. Heesakkers).

De tanks hadden geen oorlogstaak meer. Ze werden voornamelijk gebruikt voor het oefenen van de infanterie in moderne oorlogsvoering, het rijden van parades, als afschrikkingsmiddel (3) en voor de aanleg van wegen en paden in de jungle. Dat dit laatste niet zonder gevaar was blijkt uit het volgende: tijdens de aanleg van een bospad in de omgeving van Moengo werd een aantal tanks ingezet om bomen omver te duwen. Een pauserende tank werd door een collega van achteren geraakt, waardoor het eerste voertuig doorschoot en een boom raakte. De uit de koepel stekende man werd door een vallende tak geraakt en er wordt verteld dat hij hierdoor is overleden.

In oktober 1950 besloot de regering dat de verdediging van alle overzeese gebiedsdelen geheel de taak en verantwoordelijkheid zou worden van de Koninklijke Marine. Hiermee zou de taak van de Landmacht in Suriname worden beëindigd en dus zou ook het doek vallen voor de Marmon Herrington tanks.

In 1951 arriveerden de eerste mariniers in Paramaribo. Het waren de mariniers die in 1942 de eerste tanks bemanden, zouden zij nu, bijna tien jaar later, ook het einde brengen? Helaas voor de marine was de Surinaamse bevolking niet ingenomen met de komst van de mariniers. Men zag het als een elite-eenheid, waarin geen plaats was voor Surinaamse militairen en beschouwde het ook als een werktuig om de onvrede onder de bevolking te onderdrukken (zie hiervoor ook noot 3). Door protesten van de lokale bevolking werd het besluit door Den Haag uitgesteld. De Koninklijke Landmacht bleef in Suriname tot de regering alle protesten zou hebben gehoord en anders zou beslissen. In augustus 1952 werd besloten dat Suriname, als uitzondering op de regel, niet onder de Marine zou vallen, maar de verantwoordelijkheid van de Landmacht zou blijven.

Gedurende de jaren 1951-'52 beconcurrerden de landmacht en de mariniers elkaar op een gezonde wijze, soms tot grote hilariteit van een der partijen. Zo hadden de mariniers hun kamp opgeslagen tegenover het kampement van de landmacht. Om te laten zien wat zij in huis had, besloot de landmacht tot een 'groot alarm', waarbij 'den zwaren wapenen het voortouw zouden nemen'. Aldus geschiedde. Het alarm werd gegeven en de tanks rolden de poort uit tot de voorste tank na enkele tientallen meters motorpech kreeg en de gehele colonne tot stoppen werd gedwongen. Tot overmaat van ramp konden de overige tanks op deze smalle weg niet passeren.

De mariniers stonden lachend deze 'static show' te bewonderen en menig marinier heeft nog steeds foto's van dit zalige moment.

Wisseling van de wacht.

In mei 1954 verlaat de luitenant Hovenkamp de eenheid. De commandant van de Ost-Cie, kapitein Van Woerden (Korps Commandotroepen) benoemt de adjudant Van Bijsteren tot bevelhebber van de eenheid. Tijdens een oefening op de savanne, waarbij door de infanterie met scherp werd geschoten, fungeerde de tanks als oefenvijand. De adjudant werd daarbij getroffen en overleed aan zijn verwondingen. Het moreel van de mannen stortte in en door een gebrek aan leiding daalde de discipline.

Begin 1955 (was einde 1954 gepland) arriveerde eindelijk de nieuwe en laatste commandant bij de eenheid. Ook nu weer een huzaar en ijzervreter uit Indië, de luitenant C.A.A. Gonzales. In het kampement betrok hij zijn commandopost, een op palen gebouwde voormalige planterswoning. Onder dit huis was tussen de palen een ruimte vrijgemaakt waar men de 37 mm tankkanonnen opsloeg, het geheel werd van de buitenwereld afgeschermd met gaas.

Behalve de werkplaats waren er nog enkele barakken op het terrein. De ene barak had aan de voorzijde een kleine kamer met een tafel en enkele stoelen, de rest van dit gebouw was in gebruik als opslag voor de mitrailleurmunitie. Naast dit bouwwerk was er nog een tweede barak, die gebruikt werd als opslagkamer voor

de tankmitrailleurs zelf. Van de diverse op het terrein aanwezige tanks bleken er nog zo'n tiental operationeel.

De luitenant constateerde dat elke vrijdag met veel pijn en moeite de kanonnen uit de tanks werden verwijderd en in de met gaas 'beveiligde' wapenkamer onder de woning werden gedeponerd, om op maandagmorgen weer te worden ingebouwd in de tanks. Enigszins verbaasd informeerde hij naar de redenen voor dit merkwaardige en omslachtige ceremonieel. Het antwoord was simpel: gezien de ervaringen van enkele jaren daarvoor, toen een coup poging werd verijdeld (3) vond men het verstandiger de kanonnen uit de tanks te halen zodat mogelijke opstandelingen deze tanks niet zouden kunnen inzetten tegen het wettelijke gezag. Gonzales was van mening dat men het de eventuele rebellen op deze manier wel erg makkelijk maakte om de kanonnen te stelen. Bovendien kende hij diverse manieren om het onmogelijk te maken de tanks te starten en er mee vandoor te gaan. Een bijkomstigheid was het feit dat de kanonnen alleen met een speciale sleutel konden worden verwijderd en gemonteerd. Deze procedure was nogal lastig omdat men moeilijk bij de bevestigingsbouten kon komen. Daarom werden de kanonnen vaak onvoldoende of niet met alle bouten vastgezet en dus konden ze niet worden afgevuurd. Het was vooral dit laatste argument waarmee de luitenant de hiervoor verantwoordelijke officier anders deed inzien. De kanonnen bleven voortaan ingebouwd.

Groepsfoto van W.K. Brederode en zijn onderhoudsteam, Paramaribo 1946. Let op de ontbrekende kanonnen.

Na enig kordaat optreden was de discipline hersteld en als snel waren de mannen weer de oude. Dankzij de enorme voorraad mitrailleurmunitie (4) kon men naar

hartelust oefenen in het met scherp schieten. Allen werden dan ook uitstekende mitrailleursschutters. Om de realiteit zo dicht mogelijk te benaderen, wilde hij een rijdend doel. Een verzoek om een lier waarmee hij het doel over de schietbaan wilde trekken, strandde omdat hogerhand dit een nutteloze uitgave vond. Gonzales besloot toen om als alternatief een tank als rijdend doel te gebruiken (de geschiedenis herhaalt zich!). Zoals een goed officier betaamt stuurde Gonzales zelf de eerste keer door het mitrailleurvuur, om zijn mannen te laten zien dat er bij juist handelen geen gevaar bestond voor de bestuurder. Al snel wilde iedereen deze sensatie proeven en had men aan vrijwilligers geen gebrek. Een leuke bijkomstigheid was natuurlijk dat nu iedereen het ervoer hoe het is om onder 'vijandelijk' vuur te rijden.

Zijn volgende doel was de ingebruikname van het 37 mm geschut. Zoals reeds vermeld waren de kanonnen door achterstallig onderhoud niet direct inzetbaar. Gonzales maakte samen met een collega officier de twee kanonnen van een MTL-1G14 klaar voor een schiettest. Toestemming voor gebruik van het schietterrein en de schiettest werd gegeven. Bij het infanteriebataljon werd om munitie verzocht (toen de tanks eind 1945 buiten bedrijf waren gesteld, was de voorraad 37 mm munitie overgedaan aan de infanterie voor gebruik bij het aldaar ingedeelde M3 anti-tankgeschut). Men verzocht om 50 pantserdoorborende granaten, doch dit stuitte op problemen, omdat de verantwoordelijke onderofficier alleen maar de van origine met pantserdoorborende en brisantgranaten gevulde munitiekisten wilde verstrekken. Hij had totaal

geen behoefte om de munitie uit te sorteren en voerde als verdediging aan dat er altijd hele kisten werden afgenomen.

Beide officieren legden uit dat zij de kanonnen alleen gingen testen en dat de kans aanwezig was dat een granaat in de loop zou blijven steken. Men zou deze er dan met een stok uit moeten rammen en bij een brisant granaat zou dat groot gevaar inhouden vanwege de explosieve kop. Een pantserdoorborende granaat met zijn massieve kop zou zonder explosiegevaar kunnen worden verwijderd en men had dus niets aan zo'n gemengde kist. Met veel tegenzin werd de verlangde munitie vervolgens verstrekt.

Geheel volgens de regels meldde de luitenant zowel aan de militaire instanties als aan het bosbouwbedrijf dat nogal eens werkzaam was in de jungle rondom het schietterrein, dat op dag X om Y uur met scherpe munitie zou worden gevuld in de richting Z. De aanwezige functionaris legde dit vast op papier en gaf de luitenant een kopie mee. Niets stond de schietproef meer in de weg en dus aan de slag! Helaas, zo gemakkelijk ging dat dus niet. Op het laatste moment besloot de overste dat er alleen gevuld mocht worden in zijn aanwezigheid. Gonzales en zijn collega's konden wachten. De overste was in geen belden of wegen de bespeuren, zodat men vreesde dat de afgesproken tijdslimiet niet gehaald zou worden en de test dus moest worden afgeblazen. Uiteindelijk kwam de overste met vertraging aan op het schietterrein. Omdat men niet wist of de munitie nog stabiel genoeg was en men geen behoefte had een exploderende granaat terwijl men in de tankkoepel zat, besloot men het kanon met behulp van een touw van buiten af te vuren. In de haast, de tijd begon tenslotte te dringen, had Gonzales het touw niet goed bevestigd, waardoor hij achterover viel toen hij er een forse ruk aan gaf. De overste schrok zich rot en zocht dekking in het savannezand, de collega van Gonzales lag in een deuk van het lachen (wat hem door de overste niet in dank werd afgenomen).

Het laden van de luchtdoelmitrailleurs op de MTLs, Suriname 1955

Snel herstelde men zich en er werd een tweede poging ondernomen, die echter niet helemaal naar wens verliep. I.p.v. een enkel schot losten beide kanonnen een volautomatisch salvo van ongeveer 14 schoten. Hierna werd nog een aantal schoten afgevuurd (in totaal niet meer dan zo'n 20), toen de overste het genoeg vond en de afmars beval. Protest werd niet geduld, EINDE OEFENING!

Enmaal terug in Paramaribo weigerde de onderofficier van het munitiemagazijn de resterende granaten terug te nemen. Een conflict tussen de onderofficier en een tank werd nog net voorkomen doordat de onderofficier zich op het laatste moment bedacht.

Zoals reeds vermeld, had Gonzales aan de bosbouwmaatschappij melding gemaakt van zijn schietoefening. Echter, de volgende dag werd hij verzocht zich zo spoedig mogelijk te melden bij de kolonel die, net terug van verlof, een zeer verontrustend bericht op zijn bureau had gevonden. Arbeiders van het bosbouwbedrijf waren tijdens hun werkzaamheden de vorige dag onder vuur genomen door een tank. Ze waren overvallen door granaten die langs hun oren suiden en insloegen in de bomen, rondvliegende stukken hout waren tussen de mensen in de grond ingeslagen. Deze konden ternauwernood dekking vinden in enkele greppels en een kreek, alwaar ze van schrik de rest van de dag waren blijven zitten.

Gelukkig kon luitenant Gonzales de bevestiging van zijn melding tonen, zodat hij vrijuit ging. De functionaris van het bosbouwbedrijf kwam er minder goed vanaf. Stel je een voor wat er gebeurd zou zijn als er brisantgranaten waren afgevuurd.

Dat de test geslaagd mag worden genoemd blijkt uit het feit dat toestemming werd verleend om door te gaan met het operationeel maken van de kanonnen.

Het volgende punt op de verlanglijst van Gonzales waren de radio's. De tanks waren oorspronkelijk besteld met bijbehorende radio's. Direct na de inbedrijfs-

name van de tanks werden de originele radio's verwijderd omdat er in 1942-'45 niet voldoende militairen met kennis van deze apparaten aanwezig waren. Men gebruikte in die jaren liever signaalvlaggen, de radio's verdwenen in een magazijn.

De zoektocht naar de radioinstallaties begon en eindigde ook alweer snel omdat ze direct werden uitgeleverd. Eindelijk werd de droom van Gonzales waar: goed getrainde bemanningen, tanks die echt konden schieten en nu dan ook radio's om tijdens de oefeningen te kunnen communiceren en het gevecht te leiden. Toen men de radio's ontving, kwam men echter bedrogen uit. Alle lampen waren uit de apparaten gehaald. De Radiodienst had reeds in de oorlog en ook direct

daarna alle lampen verbruikt als reservevoorraad en nieuwe lampen konden niet meer worden verstrekt omdat ze, zo zei men, niet meer in het assortiment zaten! (5)

Toen men uiteindelijk acht tanks en een MTL5-1G14 onderstel, dat diende als sleepvoertuig, 100% operationeel had, kreeg men het bevel alle werkzaamheden te stoppen. Ditmaal definitief, want het geheel werd als compleet nutteloos beschouwd.

Uiteindelijk zou het er toch niet meer toe gedaan hebben, want men constateerde dat de rupsbanden, en dan met name de ogen van de verbindingsspinnen, zodanig waren uitgesleten dat rijden met de tanks als zijnde zeer gevaarlijk werd bevonden. De kans dat de rupsen bij plotseling remmen zouden breken, waarna de tank door zou schuiven en persoonlijke en materiële schade zou veroorzaken, was te groot om het risico te nemen.

Gonzales, tankman in hart en nieren, heeft toen voorgesteld een aantal M24 Chaffee tanks uit Nederland naar Suriname te brengen. Deze tanks waren echter door de VS geleverd in het kader van het M.D.A.P. (Mutual Defence Assistance Program) en een van de voorwaarden van deze hulp was dat het materieel alleen in NAVO gebied zou worden ingezet. Nu waren er officieren die dit idee van Gonzales steunden en een van hen vond in de haven van Antwerpen zes oude, door het Amerikaanse leger in Duitsland afgestoten M24 Chaffees. Men mocht ze overnemen tegen de geldende schrootprijs. Deze koop is echter zeer waarschijnlijk niet doorgegaan. In ieder geval zijn er in Suriname geen tanks meer ingezet, waardoor de Marmon Herrington nog steeds de priemeur heeft (6).

In 1956 verschenen de tanks voor de laatste keer in het openbaar, toen een CTMS en een MTL5 deelnamen aan een van de vele militaire parades die in die tijd plaatsvonden. Hun werd de eer ontnomen om op eigen kracht deel te nemen, als gewonde dieren werden zij als last gedragen op een door een truck getrokken trailer. Dit was de laatste inzet van deze trotse kolossen en hiermee eindigde hun militaire carrière. Toch gaven zij de moed niet op en alsof zij weigerden te sterven keerden zij voor korte tijd terug in de ondankbare rol van last- en trekpaard in de bosbouw, waar ze stierven in het harnas. Hun karkassen staan nu nog in de jungle weg te rotten tot zelfs deze herinneringen verdwenen zijn.

Kleur en opschriften

De tanks droegen nog steeds de originele kleur zoals die conform de eisen van het K.N.I.L. door de fabrikant was aangebracht. Aan weerszijden van de romp was de Nederlandse driekleur aangebracht. Deze was vaak, doch niet bij elk voertuig, voorzien van een letter, cijfer of combinatie van beide. Zowel Arabische als Romeinse cijfers werden gebruikt. Enkele combinaties waren: 3, 5, 5A, DR II

Als pelotonsherkenningstekens gebruikte men de wiskundige symbolen driehoek, cirkel, vierkant en ruit. Deze waren aan weerszijden van de koepel aangebracht. Voor herkenning vanuit de lucht was bij sommige tanks de Nederlandse vlag op de bovenzijde van het kanonschild geleverd. Kortom, men had het in de oorlog ingestelde registratiesysteem overgenomen. Bijna alle tanks hadden een naam, die in grote letters op de voorzijde van de romp was aangebracht. Vermoedelijk zijn er in het begin een paar namen uit de oorlogperiode behouden gebleven, doch naderhand werden deze door nieuwe tankbemanningen veranderd. Enkele namen waren: ALKMAAR, AVONTURIER (carrier), BERTJE, BISON, CARMEN, CODJO, DINGO, DONALD DUCK, DRAAK, FIGARO, FRIDA, MENTOR, ZANDERLJDUIVEL (carrier).

Aruba en Curaçao

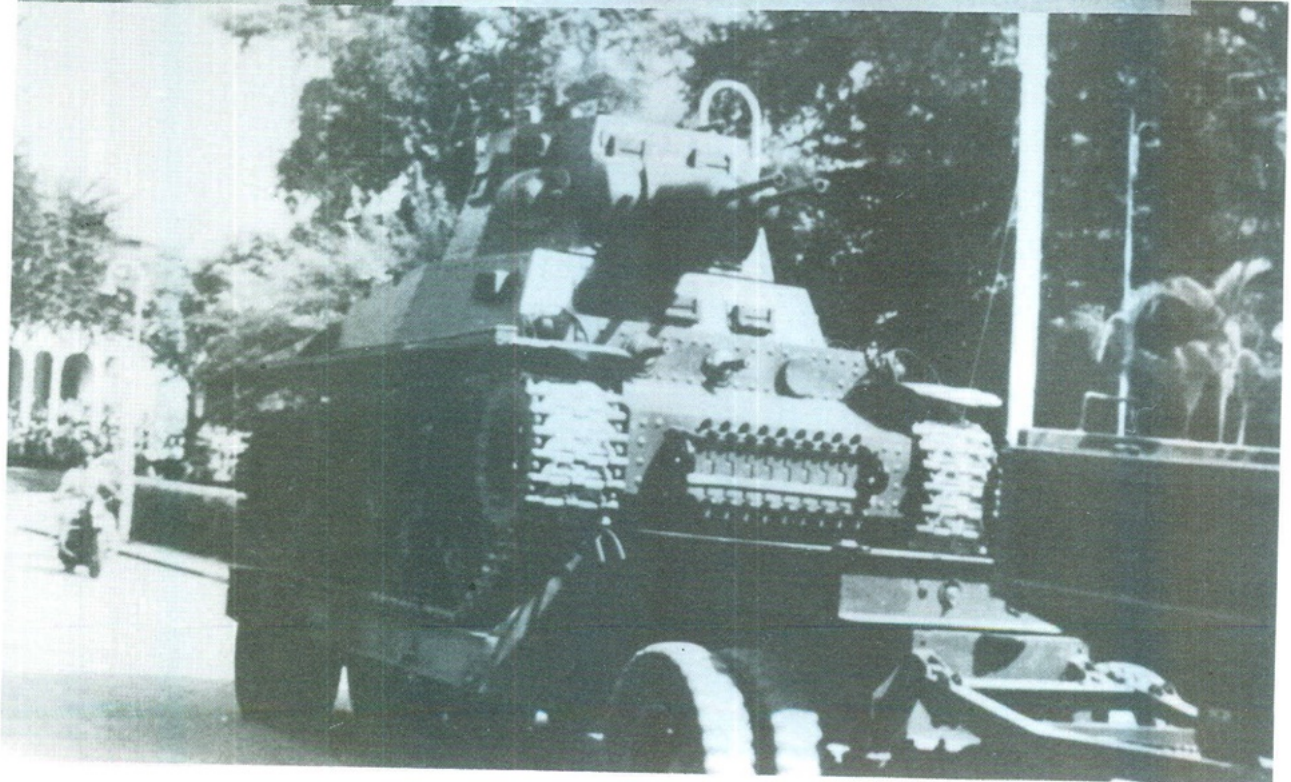
Op de Antillen zijn de tanks al snel na de oorlog afgevoerd. De in 1947 op Curaçao aangekomen OVW'ers/K.L. troffen nog een van de twee CTMS-1TBI tanks aan in een loods op Kamp Suffisant en in oktober 1948 werd deze door enkele zojuist uit Nederland aangekomen dienstplichtige militairen rijklaar gemaakt. Men heeft er enkele ritten mee gereden en hij heeft deelgenomen aan de parade op 31 augustus te Willemstad, ter gelegenheid van de verjaardag van Koning Wilhelmina. Daarbij hebben de metalen rupsbanden een dusdanige schade toegebracht een het nieuwe asfalt wegdek, dat de aanwezigheid van dit 'monster' bij toekomstige parades en andere festiviteiten niet zou worden getolereerd. Daarop werd hij als poortwachter bij het Kamp Suffisant geplaatst.

In april 1951 werd de verdediging van de Antillen overgedragen aan de Koninklijke Marine. Het Korps Mariniers nam het Kamp Suffisant over en liet in eerste instantie de poortwachter met rust. Later is hij echter verslept naar de vlakte van San Pedro, alwaar hij eindigde als schietdoel door de bazooka's van het Korps (ca. 1955).

Een ander schietdoel werd gevormd door de restanten van een aantal lichte CTLS-4TA tanks. Een aantal, mogelijk allemaal, van deze voertuigen was gekocht door de lokale busonderneming in Willemstad, die de Hercules motoren heeft gebruikt voor hun bussen. De luitenant der mariniers P.H. Engles vond de resterende karkassen omstreeks januari 1952 en stelde voor deze te gebruiken als schietdoelen voor de antitankteams. Zij zijn toen verslept naar het schietterrein op de vlakte van Hato, alwaar het bazookateam de genadeschoten heeft toegediend.

Java

Zoals reeds eerder vermeld werden zo'n 17 lichte tanks van het type CTLS-4TA in september 1946 vanuit Paramaribo naar Oost-Indië verscheept. Daar arriveerden ze in de haven van Tandjong Priok bij Batavia, van waaruit ze in 1947 werden overgebracht naar Bandoeng. Tijdens deze rit raakte een trekker-oplegger

combinatie met twee tanks als vracht van de weg en belandde in de sloot.

Ze werden afgeleverd bij het Depot Pantsertroepen, waar men zich over de voertuigen ontfermde. De officiële bronnen vermelde dat de tanks niet meer operationeel zijn geworden (?), ik heb echter een foto die enkele van deze voertuigen toont tijdens een militaire parade in 1948. De fotograaf, een onderofficier, dacht dat ze waren ingedeeld bij een regiment veldartillerie. Misschien vormden ze een eenmalige bijdrage om de parade te vullen, of zij ze toch nog ingezet voor minder belangrijke taken zoals rij-instructie of ondersteunende taken in het achterland? Er was tenslotte een tekort aan gepantserd materieel.

Foto's vorige pagina:

Boven: een colonne driemans tanks. Voor- en achterop een carrier. Suriname, 1948

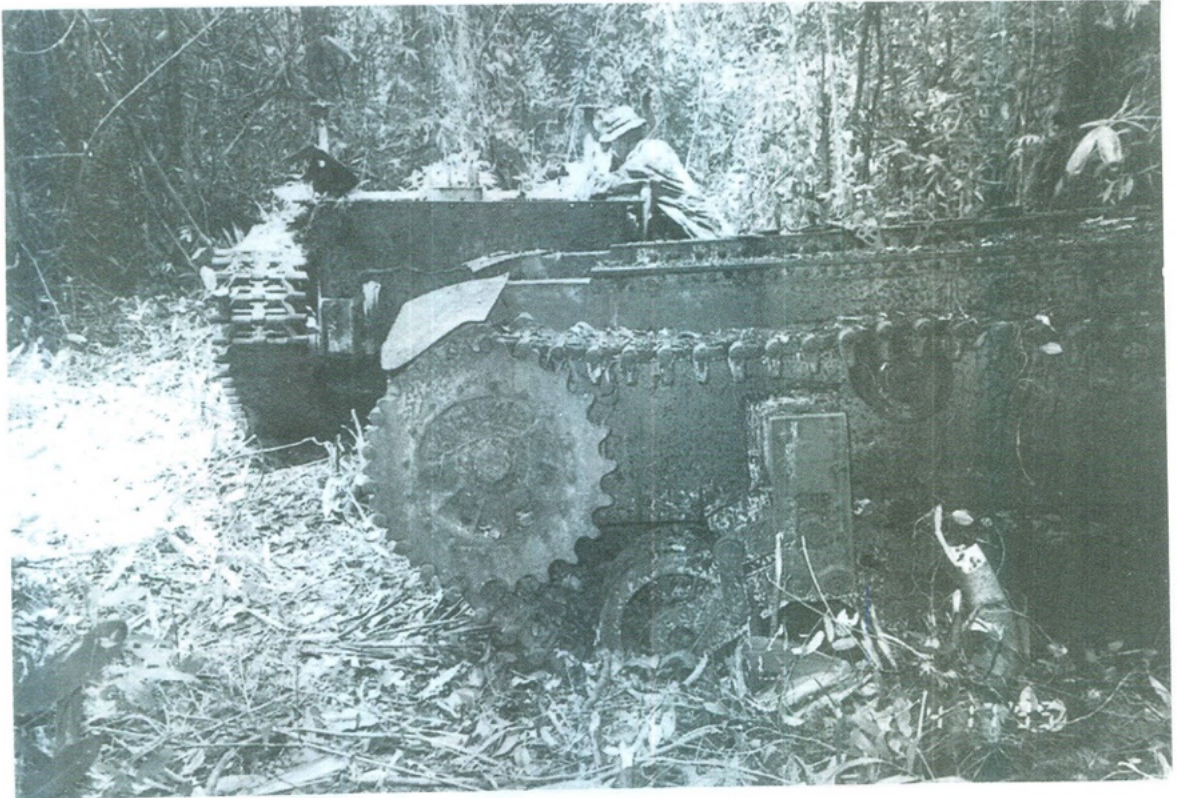
Midden: De bewuste parade op Java met de CTLS-4TA tanks. 1948

Onder: Het laatste optreden, 1956

Noten

- 1 Ondanks het feit dat de landmacht de term 'tank' hanteerde, wordt hier de K.N.I.L. term 'vechtwagen' gebruikt. Dit omdat ondanks de legering van landmacht personeel, de landsverdediging van Suriname nog steeds onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Koloniën viel. Het K.N.I.L. was dus nog steeds de hoofdverantwoordelijke.
- 2 De motoren verkeerden in slechte staat van onderhoud en nieuwe accu's waren dan ook broodnodig.
- 3 Niemand had overigens diepgaande kennis van motoren.
- 3 Ontevredenheid onder enkele uit de Oost terugkerende Surinaamse militairen en pas laat (1947) gededemobiliseerde 'gunners' (kanonniërs op de koopvaardij) zorgden, samen met gevoelens van teruggesteld worden, voor onrust bij de bevolking. Dit uitte zich in diverse demonstraties, hetgeen voor de ex-marineman Simon Sanches aanleiding was om, bijgestaan door enkele Surinaamse militairen, een coup poging te plannen. Begin 1948 was het gouvernement ze echter te snel af en liet de coupplagers (er wordt gesproken van 50 man) arresteren.
- 4 Volgens de papieren zouden er 10.000 stuks munitie aanwezig zijn. Na telling door Gonzales bleek dit te moeten zijn 100.000 stuks. Na dit gerapporteerd te hebben werd hem duidelijk te kennen gegeven dat dit onmogelijk was. De papieren toonden duidelijk een aantal van 10.000 stuks, een dusdanige hoeveelheid van 100.000 stuks was dan ook onmogelijk en een hertelling was niet nodig.
- 5 Enkele jaren later werd luitenant Gonzales belast met de vernietiging en verkoop van de aanwezige oorlogsvoorraad, aangelegd gedurende de jaren 1942-'45. Toen bleek dat er in diverse opslagplaatsen een enorme voorraad onderdelen, waaronder radiolampen, aanwezig was.
- 6 Enkele jaren nadat de Marmon Herrington tanks uit dienst waren gesteld is de Canadese Otter in gebruik genomen, die op zijn beurt is vervangen door de DAF YP408.

De laatste restanten in de jungle van Suriname, 17 april 1995

Kfz. nummers; de classificatie van de bij de Duitse Wehrmacht in gebruik zijnde voertuigen (1).

Bert Koopman

Om al haar voertuigen te kunnen classificeren, gaf de Wehrmacht ze een **Kfz.** (Kraftfahrzeug) of een **Sd.Kfz.** (Sonder Kraftfahrzeug) nummer. Men hanteerde de volgende klassen:

Wielvoertuigen kregen een Kfz. nummer:

1 t/m 10	le. Pkw.	lichte Personenkraftwagen/lichte personenwagen
11 t/m 20	m.Pkw.	mittlere Personenkraftwagen/middelzware personenwagen
21 t/m 30	s.Pkw.	schwere Personenkraftwagen/zware personenwagen
31 t/m 40	le.Lkw.	lichte Lastkraftwagen/lichte vrachtwagen
41 t/m 50	m.Lkw.	mittlere Lastkraftwagen/middelzware vrachtwagen
51 t/m 60	s.Lkw.	schwere Lastkraftwagen/zware vrachtwagen
61 t/m 70	le.gl.Lkw	lichte geländegängiger Lastkraftwagen/lichte terreinvrachtwagen
71 t/m 80	m.gl.Lkw	mittlere geländegängiger Lastkraftwagen/middelzware terreinvrachtwagen
81 t/m 90	gl.Lkw of s.Pkw	terreinvrachtwagen of zware personenwagen
boven 300		Luftwaffe

Natuurlijk komen de nodige uitzonderingen op deze regels voor.

Rups-, halfrups- en gepantserde wielvoertuigen kregen een Sd.Kfz. nummer. Deze werden door het OKH wapenbureau uitgegeven en geven het doel van het voertuig weer, zonder vermelding van de leverancier. Door de vele wijzigingen die in veldwerkplaatsen aan voertuigen werden aangebracht en door het in gebruik nemen van buitgemaakte en burgervoertuigen, verwaterde het systeem volledig. In 1943 stopte men dan ook met het uitgeven van nieuwe nummers. De s.WS en de voertuigen van de raketbatterijen zijn hier een goed voorbeeld van (de V2 batterijvoertuigen kregen positienummers toegewezen die hun plaats binnen het lanceergebeuren aangaf, zie hiervoor het artikel in DE TANK 133).

Voertuigen van de *Luftwaffe* hebben altijd een nummer vanaf het Kfz.nummer 300. Met name het nummer Kfz.305 is sterk onderverdeeld, te weten vanaf Kfz.305/1 Fernschreibanschlusskraftwagen (telexwagen) tot en met de Kfz.305/137 Werstattkraftwagen für Flugzeugschlosser/Rustschlosser (werkplaatswagen voor vliegtuigsloten). Er waren nagenoeg geen uiterlijke verschillen tussen deze wagens.

In onderstaande tabel heb ik de nummers en hun betekenis opgenomen, voor zover ze mij thans bekend zijn. Aanvullingen en/of correcties zijn van harte welkom!

Kfz. 1	Leichter Geländegängiger Personenkraftwagen (le.gl.Pkw) // lichte personen terreinwagen. Manschappenwagen met 2, 3 of 4 zitplaatsen. Fabrikanten en types: BMW 3/15 PS (Dixi); BMW 309, 303, 315; Hanomag (alle modellen); Opel P4; le. Einheids-Pkw; Mercedes Benz 170V; Tatra 57K; Skoda Populair 1100; VW Kübelwagen.
Kfz. 1/20	Leichter Geländegängiger Schwimmwagen (le.gl./wg.Pkw) // lichte personenwagen/amfibie- wagen. Fabrikant en type: VW Schwimmwagen, type 166.
Kfz. 2	Funk/Fernsprechkraftwagen (kl. of le) // Radiowagen/telefoniewagen. 2 zitplaatsen en materiaalkasten. Fabrikanten en types: Hanomag, VW Kübelwagen, BMW
Kfz. 2/40	Instandsetzungswagen (le)//Reparatiewagen 3 zitplaatsen en materiaalkasten. Fabrikanten en types: Mercedes Benz 170V; VW Kübel- wagen.
Kfz. 3	Messtruppkraftwagen leichter (le) // Landmetingswagen 4 zitplaatsen en materiaalkasten. Fabrikanten en types: Mercedes Benz 170V; Wanderer W24; Tatra 57K; Steyr Typ 250; VW Kübelwagen.
Kfz. 4	Truppen Luftschutzkraftwagen // Luchtdoelgeschut voertuig. 3 zitplaatsen, 2 x MG34 of MG42. Fabrikant en type: Stöwer. Kampfwagen Nachbildungstragerfahrzeug // Dummy tank. Fabrikanten en types: Hanomag 2/10 PS; BMW 3/15 PS Dixi; Opel P4; VW Kübelwagen.
Kfz. 4	Kraftfahr-Sirene // Luchtalarmsirene op motorvoertuig Fabrikanten en types: Opel P4; VW Kübelwagen

- Kfz. 4 Verwundetentransportwagen // Gewondentransportvoertuig
Fabrikanten en types: VW Kübelwagen
- Kfz. 5 Kesselkraftwagen mittlerer // Tankwagen
Fabrikanten en types: Krupp L3H163
- Kfz. 11 Mittlere Geländegängiger Personenkraftwagen (m.gl.Pkw) // Middelzware manschappen-
terreinwagen
4 zitplaatsen. Gelijk aan de Kfz. 12
- Kfz. 12 Mittlere Geländegängiger Personenkraftwagen (m.gl.Pkw) // Middelzware manschappen-
terreinwagen
4 zitplaatsen, met trekhaak. Fabrikanten en types: Mercedes Benz 200, 260, 290 en 320;
Wanderer W11, W14; Adler Favorit Standard 6; Phänomen Granit 25; Stöwer M12.
- Kfz. 13 MG Kraftwagen // Machinegeweervoertuig
Machinegeweerwagen met 2 man en 1 x MG13. Fabrikant en type: Adler Standard 6
- Kfz. 14 Funkkraftwagen // Radiowagen
3 manschappen. Fabrikant en type: Adler Standard 6
- Kfz. 15 Fernsprechkraftwagen // Telefoniewagen
Feldfern kabelkraftwagen // Kabelwagen voor telefonie
Funkkraftwagen // Radiowagen
Nachrichtenkraftwagen // Inlichtingenwagen
Messtruppkraftwagen // Landmeetroepenwagen
Open opbouw, 4 zitplaatsen, trekhaak, materiaalkasten, reservebanden gebruikt als stut-
wielen. Fabrikanten en types: Horch 830, 830B, 830B1 en Mittl. Einheits-Pkw.; Wanderer
W23S en W235; Mercedes Benz 340; Skoda Superb 3000; Morris Commercial PU.
(wordt vervolgd)

*Een Pz.Kpfw.III Ausf.G, buitgemaakt door de geallieerden en in augustus 1942 door de Karpatische Lanciers, een Poolse eenheid, gebruikt voor opleidingsdoeleinden.
De tank werd buitgemaakt tijdens de eerste slag bij El Alamein. De eenheid heeft slechts drie van deze voertuigen gebruikt (genummerd 1, 2 en 3). Kleur: desert sand met naast het luik in de zijkant van de toren het verticale rood-wit-rode herkenningsvlak en in rood de nummers 1, 2 resp. 3*

De Scout Carrier in 1/35 door Ton Burger

We kennen allemaal de "Bren Carrier", welke eigenlijk luistert naar de naam: 'Ford Universal Carrier Mk II'. Veelvuldig gebruikt in het Britse leger door de oorlog heen en ook bij de Eerste en Zesde Airborne Divisie. Mijn psychische stoornis die modelbouw heet deed mij verlangen naar de bouw van zo'n rammelbakje en waarom niet in Airborne-stijl.

Vorbereiding.

Eerst op zoek naar informatie. Dit bleek een probleem te zijn aangezien er niet echt veel foto's van Carriers rond Arnhem zijn en de verhalen die de ronde doen over welke uitvoeringen gebruikt zijn, nogal verschillen. Zeker is dat ze o.a. voor het vervoer van goederen gebruikt zijn en dat ze per twee in een Hamilcar Glider zijn geland.

Op Beltring kwam ik in contact met een Engelse lotgenoot-modelbouwer die zich specialiseerde in Britse Airborne voertuigen. Dit kon hij doen omdat hij veel contacten had met veteranen. Ook hij kon niet veel zekerheid bieden voor wat betreft de Carriers van de Eerste Ab. Div. Wel vertelde hij veel over de Scout Carrier in Normandië.

Scout Carrier-kenmerken.

De Zesde Ab. Div. heeft voor de verkenners aangepaste Universal Carriers gebruikt, welke bij hen bekend stonden als de 'Recce-Carrier' of 'Scout-Carrier'.

Ze verschilden op de volgende punten van de standaard carrier: 1) Magazijnkist rechts in erker; 2) Boy's Anti Tank Rifle op motordek; 3) Smoke grenade discharger linksvoor; 4) PIAT-granaatkoffers links achterin; 5) 2" mortiergranaatkoffers rechts achterin; 6) PIAT als standaarduitrusting; 7) Achterop vijf jerrycans; 8) Achterste opstapbeugels verwijderd; 9) Geen trekhaak.

Verder zag je vaak dat de spatschermen geheel of gedeeltelijk waren verwijderd. Of dit volgens voorschrift was is mij niet bekend. Ook zie je er niet één met een Bren voor luchtafweer.

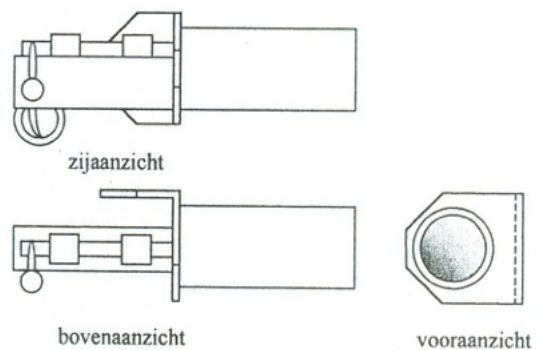
Het model.

Als basis heb ik de Tamiya 1/35 British Universal Carrier genomen. Een doos uit midden 70'er jaren, maar vandaag de dag nog steeds acceptabel. Het is een leuk ding om te bouwen, ook voor de wat minder ervaren bouwer. De aanpassingen hiervoor genoemd zullen nu worden besproken voor dit model.

- 1) Er zit een hele batterij magazijnkisten bij de doos. Eén ervan wordt aan de binnenkant van de rechterwand van de erker gelijmd ter hoogte van de rand. In werkelijkheid werden ze met bouten vastgemaakt.
- 2) De Boy's komt tussen de opstaande rand en de grote beugel op het motordek. Hij ligt vast in

een U-beugel boven de luchtinlaat en achteraan in een platte houder, welke van 0,07mm messing gemaakt zijn. Naar verluidt werd 'ie niet veel gebruikt. De Boy's zelf komt uit een Italeri wapensetje.

- 3) De Smoke Generator Discharger is gemaakt van een stuk rietje, het middendeel van een Enfield en een hoekbeugeltje van 0,07mm dik messing.

- 4) Revell, nu Heller, heeft in hun 'Red Devils'-doosje een PIAT en drie koffers zitten. Die koffers staan naast elkaar en waarschijnlijk alleen met een enkele band vast. Dragon heeft ook koffers, maar slechts één per doos
- 5) Het voertuig waar de Engelsman foto's van liet zien had geen 2" mortier aan boord en ook geen munitie daarvoor. Om de moeite te besparen van het maken ervan heb ik ze ook maar weggelaten.
- 6) De PIAT is van Revell en ligt dwars achterop. Waar 'ie officieel hoort is mij niet bekend en aangezien je niet teveel wilt sjouwen met zo'n ding leek mij dit een voor de hand liggende plaats.
- 7) In plaats van de grote camou-net-tas staan vijf jerrycans tegen de achterkist. Ze staan met een dikke band vastgesjord. Eén van de cans heb ik twee gekruiste witte strepen gegeven om aan te geven dat daar water in zit.
- 8) Dit is vreemd. De twee opstapbeugels die handig zijn om in de bak te klimmen worden niet gemonteerd. De Carrier zou ook mét beugels in de glider passen, dus waarom ze eraf zijn ?????
- 9) De Scout Carriers werden niet voor het trekken van de zes pponder gebruikt, dus werd de trekhaak en de 'mounting' daarvoor niet gemonteerd.

Verder aanpassingen aan het model.

Uit de spatschermen heb ik de platen gesneden. Dit geeft het model een ruig uiterlijk. De opstapbeugels heb ik laten zitten, zoals op foto's te zien is. De watercans op de voorschermen zijn oerlelijk. Ik heb nieuwe doppen en handgrepen gemaakt om ze er een beetje netjes uit te laten zien. De linker can heeft ook een nieuwe messing houder gekregen.

De 19-set is compleet verbouwd. Het kastje bovenop moet aan de linkerkant, rechtsbovenop komt de "distributie-doo" en de verschillende draden en kabels zijn gemaakt van 0,25 en 0,5 mm koperdraad.

De beschildering en herkenningstekens.

Basiskleur is Humbrol 95 Bronsgroen. Hieroverheen met H33 zwarte "disruptive camouflage" geschilderd. Het patroon is afgekeken van foto's. De brugclassificatieplaat, regimentstekens, voertuignummers en squadron sign komen allen van de bijgeleverde decal sheet. De Pegasusplaten komen van een medemodelbouwer die ze zelf maakt. (Nogmaals bedankt, P.!) Ik heb gehoord dat er een sheet op de markt komt met 1/35 Pegasusjes, maar van wie en wanneer durf ik nog niet te zeggen. Om het model een slijtage-effect te geven en de details uit te lichten is het model gedrybrushed met H102 lichtgroen.

Om stof na te bootsen heb ik de airbrush gepakt en Tamiya XF-49 in een lichte waas over het loopwerk gespoten. De achterkant en de zijkanten naar de achterkant toe heb ik ook meegepakt zoals ik op de stoffige Beltring-foto's heb gezien.

Om de decals op te sluiten en het model te beschermen heb ik het vervolgens gelakt met H49 blanke lak. (Tip: Glimt uw matte lak? Beetje talkpoeder doormengen.)

Bepakking en rommel.

Er moest veel mee met de Carriers, wat soms resulteerde in rijdende bergen van tassen, zakken, kisten en mensen. Ik heb het niet zo ver laten komen, maar toch de meeste plekjes wel benut. Zie de foto's hiervoor.

Een mooie manier om geblancoede webbing te maken is eerst schilderen in bronsgroen en daarna vrij nat te drybrushen met khaki. Vooral de nieuwe British Infantry Set van Tamiya heeft webbing met mooie naadjes en vouwen, die hiervoor zeer geschikt zijn.

De meeste spulletjes zijn wel Tamiya en Italeri, allemaal gewoon verkrijgbaar. Leuke details zijn de rondslingerende mok, kaartenmap en de losse smoq.

De bemanning.

De chauffeur is volgens de bouwdoos. Dat moest wel vanwege de absurde houding. Hij moet hard werken (Ik heb in Arnhem gezien wat voor een

moeite er gedaan moet worden om de Carrier van Michel Clements de hoek om te krijgen) dus hij heeft zijn mouwen opgestroopt en zijn smoq uitgedaan. Dus ik moest een smoq maken De maten van een 1:1 model zijn uitgezet op loodfolie. Vervolgens die uitgesneden en omgevouwen, zakken op geplakt, beetje ruig gevouwen en passend gemaakt op de carrier. Daarna geschilderd zoals alle smoqs: Basis H110 natural wood, vlekjes schilderen van H 160 roodbruin en H102 lichtgroen en afsluitend drybrushen met H75 iets donkerder groen. De pegasus-emblemen en de groen met gele letters en reconnaissance-boogjes zijn geschilderd met een koperdraadje van 0,2mm.

De commandant is van Dragon, vrijwel ongewijzigd. Hij staat in de erker om beter te zien en heeft dan ook een kaartenmap in zijn hand. Die map is gemaakt van een 0,5mm dik plastic plaatje, een strookje loodfolie en een kaartje van Verlinden.

De radio operator is samengesteld uit verschillende Revell, Tamiya, Italeri en Dragon delen. Zijn headset komt uit de Italeri Kübelwagen en de microfoon is zelf gemaakt. De radio operator draagt bijna nooit een helm omdat hij de headset dan niet op kan zetten. Om de rode baret te bedekken werd er wel eens een "face veil" camouflage-netje omheen geslagen.

De Brenschutter, die meerijdt en niet tot de standaardbemanning hoort, is een redelijk standaard Dragon figuurtje. Alleen zijn rechterbeen is recht gemaakt. Zijn Bren is een speciale uitvoering, namelijk een met een rond magazijn á la Vickers. Hiervan zijn er niet echt veel gemaakt, maar wel gebruikt bij de Airborne divisies en ook bij Arnhem.

De bemanning droeg meestal de standaarduitrusting in het voertuig, zodat ze niets konden vergeten of kwijtraken wanneer ze snel moesten uitstijgen. De Small Pack's werden wel afgedaan omdat die onhandig zitten.

Doorzakken.

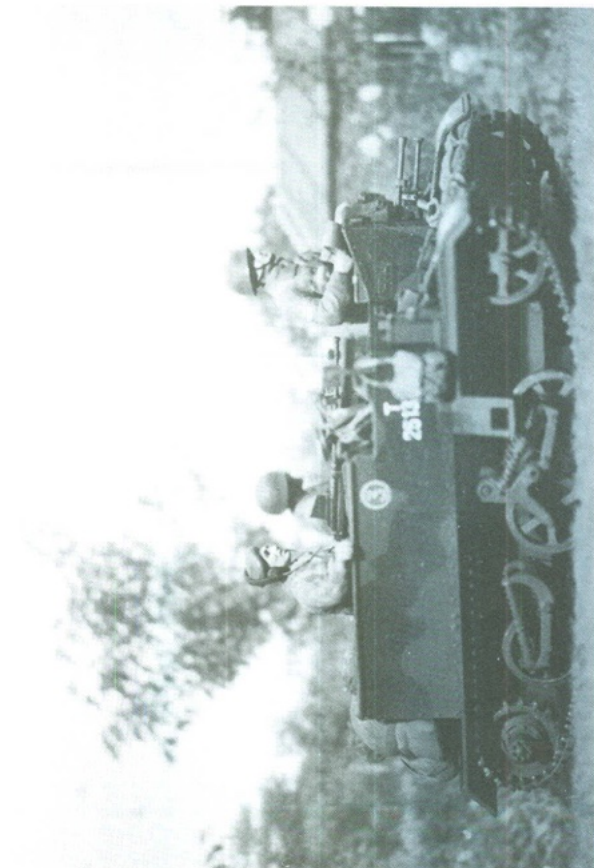
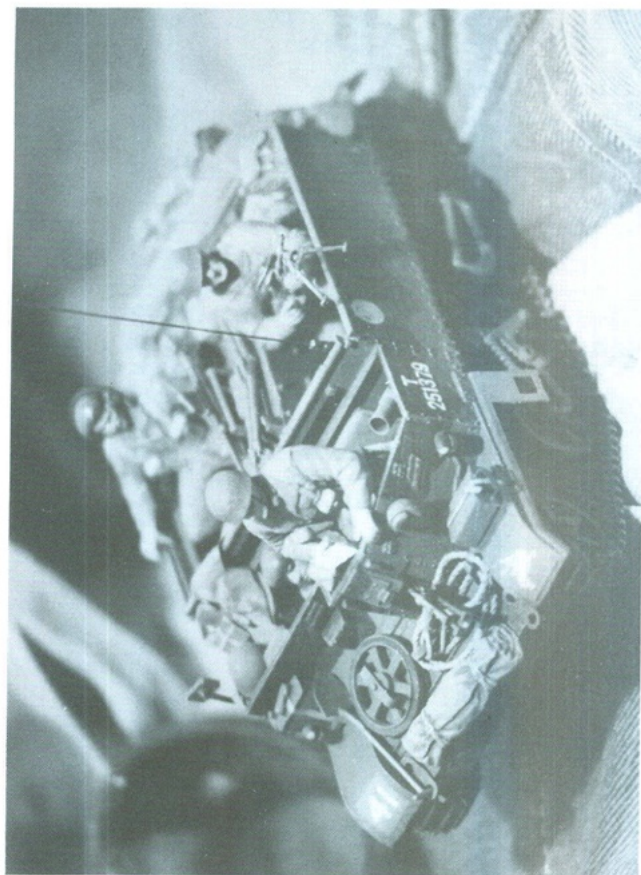
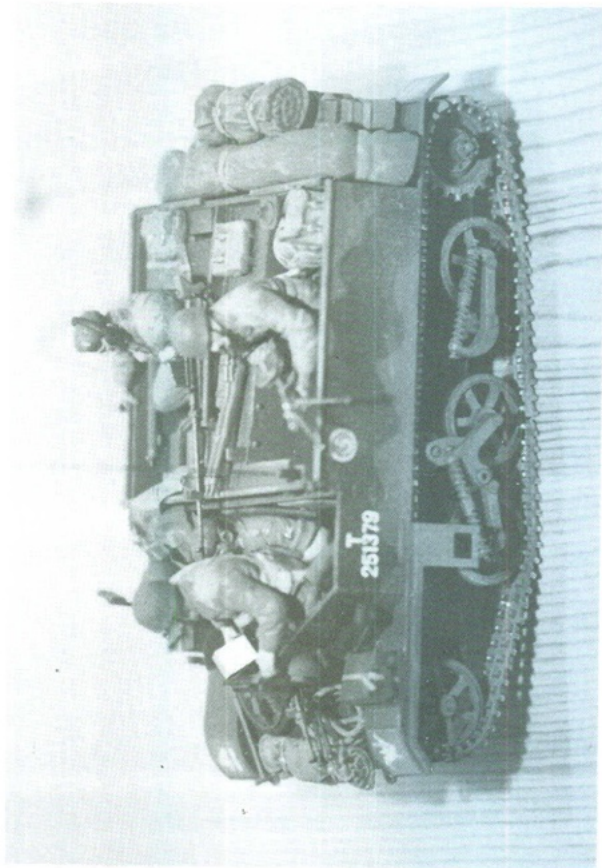
De Britten waren niet vies van doorzakken, okee, maar hier bedoel ik iets anders. De soepele vering van de Universal Carrier deed hem namelijk vaak aan de achterkant iets inzakken, waardoor hij zo kenmerkend achterover komt te staan. Bij het Tamiya model kan dit eenvoudig door de halve pennen van de voorste wielstellen aan de platte kant iets af te snijden en de kleine pennetjes van de achterste wielstellen helemaal af te snijden. Wanneer je hem echt hoog volgeladen maakt kun je deze methode niet meer toepassen, dan moeten de veren ingekort worden.

Gebruikte informatiebronnen.

. Military Modelling Augustus 1995. artikel Universal Carrier

- Military Modelling Juni 1994. artikel British tanks at Normandy
- Brabant Bevrijd, J. Didden & M. Swarts, van Geyt Productions
- The British Soldier, From D-Day to VE-Day, volume 2, Histoire & Collections

- Militaria nr ??, 1996, artikel The Bren Carrier and the Universal Carrier
 - Militaria nr 23, Operation Market Garden, Yves Buffetaut, Histoire & Collections
- Verder dank aan Dick en Dennis van Vugt en Erik Jan Eskens voor verleende informatie!

DE LANCIER MODELBOUW

Herenstraat 74
2802 KJ GOUDA
HOLLAND

Telephone: (31) 182-528185
Fax: (31) 182-584290

Specialists in military
models, books and
figures

SCHIFFER BOEKEN

Germany's Tiger tanks; Tiger I & II combat tactics by Th. L. Jentz f 139,50
Germany's Tiger tanks; VK45.02 to Tiger II (design, production &
modifications) by Th. L. Jentz..... f 139,50
Germany's Tiger tanks; D.W. to Tiger I (nieuw) by Th. L. Jentz..... f 139,50
For King and Country (British airborne uniforms, insignia &
equipment in WWII) Dit prachtige boek is volledig in kleur..... f 169,50
Russian tanks and armoured vehicles 1917 - 1945..... f 112,50
Russian tanks and armoured vehicles 1946 to the present..... f 112,50
Mr. Churchill's tank; The British infantry tank Mk. IV..... f 126,50

MODEL GRAPHIX

Achtung Panzer No.6; Panzerkampfwagen Tiger (Modelbouw referentie) f 129,50

CROSWOOD BOOKS

Allied artillery of WWII..... f 79,50
Germany's guns 1939 - 45..... f 79,50

HISTORIC PLASTIC MODELS

35004 SdKfz 231 (6 Rad) armoured car..... f 69,50

SKYBOW

TP3506 Gen. Patton's Command Car; U.S. 3/4 ton WC57 Comm. & Recce f 76,50

AFV-CLUB

35006 Photo etched parts for M-10 tank destroyer..... f 14,50
35019 M3 Stuart early type T-16 workable tracks..... f 28,50
35020 M5 Stuart late type T-36E6 workable tracks..... f 28,50
35024 M-10 tank destroyer..... f 79,50
35026 Sherman M4 T-51 workable tracks met duckbills..... f 28,50
35027 Sherman T-49 rubber tracks..... f 15,95
35029 Sherman M4 VVSS workable suspension set..... f 32,50
35S02 British CVR(T) FV101 Scorpion..... f 62,50

HOBBY FAN RESIN

HF013 M10 interior set (bestuurdersgedeelte)..... f 96,50
HF014 M10 accessories and sandbags..... f 67,50
HF521 M10 tank crew (4 figuren)..... f 76,50

CONCORD BOEKEN

7026 4. Panzer-Division on the Eastern Front 1944 deel 2..... f 27,00
7031 US Half-tracks in combat 1941-1945..... f 27,00

APERSAND PUBLISHING

Military Miniatures in Review no. 21..... f 27,50
Allied & Axis fotoboek met o.a. de V2, Sherman Flail etc..... f 44,50

SQUADRON SIGNAL

5701 Walk Around M4 Sherman; boek met veel kleurenfoto's van het
interieur van de Sherman..... f 39,50

****NOTEER IN UW AGENDA****

**WEGENS VAKANTIE ZAL DE WINKEL GESLOTEN ZIJN VAN 19 JULI TM
8 AUGUSTUS 2000**